

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Bu tarixdən
qohumlar
ailə qura
bilməyəcək
yazısı səh.11-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 13 mart 2025-ci il Cümə axşamı № 47 (8657) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Sərhədimizdəki "casus"ların qaranlıq əməlləri

ABŞ-Rusiya yaxınlaşması "binokl diplomatikası"na nə vəd edir? - rəy

yazısı səh.9-da

Gələn həftə əfv ola bilər - siyahıdan gözləntilər

yazısı səh.13-də

Rusiya ilə bağlı sensasion iddia - müharibə onu tükəndirib

yazısı səh.3-də

Minlərlə iş yeri bağlanıb - əmək bazarımızdakı çətinliklər

yazısı səh.10-da

Erməni kilsəsinin daşnaklarla gizli görüşünün ilginclik detalları

yazısı səh.7-də

Gəncər niyə daha həvəslə boşanır? - şok statistika

yazısı səh.11-də

Dünyanın bir nömrəli universitetinə qəbul olan Nəzrinlə söhbət

yazısı səh.14-də

Elektrik maşınlarının "zaryadka" dərdi

yazısı səh.15-də

Azərbaycan məktəblərində şahmat niyə "mat" qaldı?

yazısı səh.14-də

Ramazan ayının 13-cü günü

İftar 19.00. İmsak 05.28-dək (Bakı)
13-cü günün duası: "İlahi, mənə bu gün çirkin əməl və pis işlərdən pak et! Qəzavü-qədəre uyğun bu gün baş verən hadisələrdə mənə səbirli et. Məni təqvaya və yaxşı insanlarla söhbətinə müvəffəq et! Yardımına and verirəm Ey çarəsizlərin gözünün işığı!"
İftar duası: "Allahım, Sənin rızan üçün oruc tutdum, Sənə inandım, Sənə güvəndim. Sənin ruzinlə iftar açır və Sənə təvəkkül edirəm. Ey bağışlayan Allah, günahlarımı bağışla".
ALLAH ORUCUNUZU QƏBUL ELƏSİN!

REVANŞİSTLƏR BAKIYA QARŞI TOPLANIR - BU GÜN İRƏVANDA...

Ermənistanda "artsax"la bağlı mitinq hazırlığı; Paşinyan hökumətinin riyakarlığına Azərbaycandan sərt etirazlar

yazısı səh.8-də

Çörəyimizi yeyib millətimizi söyən nankor "həkim" - bu cəsarət onda haradandır?

Ölkədə saxta diplomla varlananlar problemi qalır; Musa Kılıç cərimə ilə canını qurtaracaqmı...

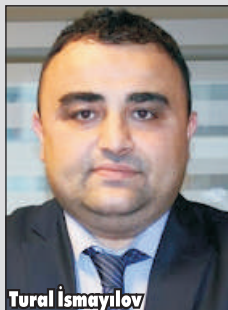
yazısı səh.12-də

Aydın Hüseynov

"Zəngəzur dəhlizi Orta dəhlizin ən mühüm stansiyalarındandır"

yazısı səh.5-də

Tural İsmayilov

"İpi başqasında olandan hər an neqativ sürpriz gözləmək olar"

yazısı səh.9-da

Çingiz Qənizadə:
"Azərbaycan USAİD-lə əlaqələri haqqına dayandırır"

yazısı səh.13-də

Prezident Nizami Mərkəzinin həmsədrələri qəbul etdi

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev martın 12-də Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzinin həmsədrələri Vayra Vike-Freyberqanı və İsmail Serageldini, keçmiş dövlət və hökumət başçılarını, mərkəzin İdarə Heyətinin üzvlərini qəbul edib. Musavat.com xəbər verir ki, bu barədə Prezidentin Mətbuat Xidməti məlumat yayıb.

Sabiq diplomata ağır cəza istənilir

Bakıda adam bıçaqlamaqda təqsirləndirilən keçmiş diplomat Emin İbrahimovun cinayət işi üzrə məhkəmənin növbəti prosesi keçirilib. Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində hakim Vüqar Quliyevin sədrliyi ilə keçirilən prosesdə dövlət ittihamçısı çıxış edərək Emin İbrahimovun 10 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilməsini istəyib. Müdafiə tərəfi çıxış üçün vaxt istəyib. Növbəti proses aprelin 11-nə təyin edilib. Emin İbrahimov 2024-cü ilin iyul ayında cinayət məsuliyyətinə cəlb olunub. Onun iyulun 22-də Şükürov Kamal Hacıəli oğlu adlı Qaraçuxur qəsəbəsinin sakininə bıçaqla xəsarət yetirdiyi iddia olunur. Ona qarşı Cinayət Məcəlləsinin 126.2.4-cü (xuliqanlıq niyyəti ilə sağlamlığa qəsdən ağır zərər vurma) və 221.1-ci (xuliqanlıq) maddələri ilə ittiham irəli sürülüb. Emin İbrahimov 2007-2020-ci illərdə diplomatik xidmətdə olub. O, 2012-2016-cı illərdə Azərbaycanın ABŞ-dakı səfirliyində, 2016-2019-cu illərdə isə Azərbaycanın Uruqvaydakı diplomatik nümayəndəliyində işləyib.

Bakıda dələduzluq edən şəxs yaxalandı

Xəzər rayonunda dələduzluq edən şəxslər saxlanılıb. Xəzər rayonu ərazisində bir nəfərin dələduzluğa məruz qalması barədə polisə məlumat daxil olub. Xəzər Rayon Polis İdarəsi əməkdaşlarının keçirdikləri tədbirlərlə zərərçəkənin 22300 manatını aldaraq ələ keçirməkdə şübhəli bilinən 36 yaşlı Ə.Abbasov və 23 yaşlı S.Salikov müəyyən olunaraq saxlanılıblar. Faktla bağlı araşdırma aparılır.

Sərkisyana yeni ittihamlar irəli sürülüb

Ermenistanın keçmiş prezidenti Serj Sərkisyana qarşı yeni ittihamlar irəli sürülüb. Musavat.com xəbər verir ki, İsakov prospektinə və Yerablur hərbi panteonuna bitişik torpaq sahələrinin qanunsuz olaraq özgənəkiləşdirilməsi faktı ilə bağlı başlanmış cinayət işində Serj Sərkisyana qarşı xüsusi külli miqdarda mənimsəmə, xüsusi külli miqdarda çirkli pulların yuyulması cinayət işi üzrə ittiham irəli sürülüb. Sərkisyan barəsində heç yerə getməmək barədə yazılı iltizam tədbiri seçilib.

Baş nazir bağçalarla bağlı qərar imzaladı

Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti dövlət və qeyri-dövlət uşaq müəssisələrində göstərilən xidmətlərin keyfiyyətinə dair tələbləri təsdiq edib. Bu barədə baş nazir Əli Əsədov qərar imzalayıb. Qərara

əsasən, bu tələblər uşaq müəssisələrində xidmətlərin təşkili, yaşayış şəraiti, qidalanma, sağlamlığın mühafizəsi, təlim-tərbiyə və asudə vaxtın təşkili sahələrini əhatə edir. Həmçinin uşaq hüquqlarının həyata keçirilməsinin bütün sahələrdə təmin edil-

məsi vəziyyətinin monitorinqi üzrə meyarlar da müəyyən olunacaq. Qeyd edək ki, bu qərar "Uşaqlara dair Strategiyanın həyata keçirilməsi üzrə 2020-2025-ci illər üçün Fəaliyyət Planı"nın icrasının təmin edilməsi məqsədilə hazırlanıb.

Terrorla bağlı əlilliyə görə müavinət veriləcək

Əlillik terror hadisəsi ilə əlaqədar səbəblərdən baş verdikdə əlilliyə görə müavinət təyin ediləcək. Bu, Prezident İlham Əliyevin imzaladığı fərmanla "Sosial müavinətlərin məbləğinin artırılması haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2013-cü il 29 avqust tarixli 973 nömrəli Fərmanına edilən dəyişikliklə əksini tapıb. Bundan əvvəl əlillik "ümumi xəstəlik", "hərbi xidmət dövründə xəstələnmə", "əmək zədəsi və peşə xəstəliyi", "hərbi əməliyyatlar keçirilən zonada olmaqla əlaqədar", "Çernobıl AES-də qəzanın ləğvi ilə əlaqədar" səbəbindən baş verdikdə əlilliyə görə müavinət təyin olunub. Müavinətin məbləği aşağıdakı kimidir:

- orqanizmin funksiyalarının 81-100 faiz pozulmasına görə əlilliyi müəyyən edilmiş şəxslərə - 270 (iki yüz yetmiş) manat;
- orqanizmin funksiyalarının 61-80 faiz pozulmasına görə əlilliyi müəyyən edilmiş şəxslərə - 220 (iki yüz yirmi) manat;
- orqanizmin funksiyalarının 31-60 faiz pozulmasına görə əlilliyi müəyyən edilmiş şəxslərə - 150 (yüz əlli) manat;

Piyadanı vurub qaçan sürücü saxlanıldı

Astarada piyadanı vurub qaçan sürücü saxlanılıb. DİN-in Mətbuat Xidmətinin Lənkəran regional qrupundan bildirilib ki, martın 12-də saat 03 radələrində 1996-cı il təvəllüdlü R.Kazımladə idarə etdiyi minik avtomobili ilə Astara şəhəri ərazisində piyada 1976-cı il təvəllüdlü Fuad Nuriyevi vurub. Piyada aldığı xəsarətlərdən ölüb. Hadisə yerindən yayınan sürücü polis əməkdaşları tərəfindən saxlanılaraq istintaqa təhvil verilib. Araşdırma aparılır.

Bakıda maşından 32 kq narkotik çıxdı

Daxili İşlər Nazirliyinin Baş Narkotiklərə Mübarizə İdarəsinin əməkdaşları tərəfindən narkotik vasitələrin qanunsuz dövriyyəsi və satışına qarşı keçirilən sonuncu tədbir zamanı 32 kiloqram tərkibi psixotrop maddələrlə zənginləşdirilmiş marixuana dövriyyədən çıxarılıb. DİN xəbər verir ki, daxil olan məlumat əsasında paytaxtın Nərimanov rayonunda baş tutan əməliyyat nəticəsində əvvəllər soyğunçuluq, avtomobil qaçırma və narkotiklərlə əlaqəli cinayətlərə görə dəfələrlə məhkum edilmiş 37 yaşlı Kənan Salmanov tutulub. Narkotik vasitələr həmin şəxs saxlanılarkən onun idarə etdiyi nəqliyyat vasitəsindən aşkarlanıb. K.Salmanov ifadəsində narkotik vasitələri şəxsiyyəti istintaqla araşdırılan İran vətəndaşı vasitəsilə Qaradağ rayonu ərazisindəki gizli yerdən götürdüyünü və maddi gəlir qazanmaq üçün ayrı-ayrı ünvanlara çatdırmağı planlaşdırıldığını etiraf edib. Faktla bağlı cinayət işi başlanılıb və saxlanılan şəxs məhkəmənin qərarı ilə həbs olunub. Ölkə ərazisində polis əməkdaşları tərəfindən narkotik vasitələrin dövriyyəsinin qarşısının alınması istiqamətində mübarizə davam etdirilir.

"Boşanmaların 70 faiz təşəbbüskarı qadınlardır" - komitə

"Boşanmaların 70 faiz təşəbbüskarı qadınlardır". Milli Məclisin Ailə, qadın və uşaq məsələləri komitəsinin təşkil etdiyi ictimai dinləmədə Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin Hüquqi təminat şöbəsinin müdiri Taliyə İbrahimova deyib.

Fevralda inflyasiya 5,5 faiz olub

2025-ci ilin fevral ayında istehlak qiymətləri indeksi 2024-cü ilin fevral ayına nisbətən 5,5 faiz, o cümlədən qida məhsulları, içkilər və bütün məmulatları üzrə 5,7 faiz, qeyri-qida məhsulları üzrə 2,7 faiz, əhaliyə göstərilmiş ödənişli xidmətlər üzrə 7,4 faiz təşkil edib. Dövlət Statistika Komitəsi xəbər verir ki, 2025-ci ilin fevral ayında istehlak qiymətləri indeksi əvvəlki aya nisbətən 100,7 faiz, yanvar-fevral aylarında isə əvvəlki ilin müvafiq dövrünə nisbətən 105,4 faiz təşkil edib.

Bu gün 25 dərəcə isti olacaq

Bu gün Bakıda və Abşeron yarımadasında hava şəraitinin dəyişən buludlu olacağı, aralıq tutulacağı, əsasən yağmursuz keçəcəyi gözlənilir. Gecə və səhər bəzi yerlərdə aralıq duman olacaq. Mülayim cənub-şərq küləyi əsəcək. Bu barədə Milli Hidrometeorologiya Xidmətindən məlumat verilib. Havanın temperaturu gecə 3-7° isti, gündüz 13-18° isti olacaq. Atmosfer təzyiqi normadan yüksək 765 mm civə sütunu təşkil edəcək. Nisbi rütubət gecə 70-80 %, gündüz 60-65 % olacaq. Azərbaycanın rayonlarında hava şəraitinin əsasən yağmursuz keçəcəyi gözlənilir. Bəzi yerlərdə aralıq duman olacaq. Mülayim şərq küləyi əsəcək. Havanın temperaturu gecə 4-9° isti, gündüz 20-25° isti, dağlarda gecə 2-7° isti, gündüz 12-17° isti olacaq.

“Rusiya öz gücünü bərpa etmək üçün müharibədə fasiləyə nail olmaq istəyir. Hazırda müharibənin bir günü bu ölkəyə təqribən 1 milyard dollara başa gəlir”. Bu sözləri Ukrayna Müdafiə Nazirliyinin Baş Kəşfiyyat İdarəsinin rəhbəri Kirill Budanov deyib. O, sözügedən məbləğin Rusiyanın dövlət büdcəsinin 41 faizini təşkil etdiyini, habelə rəsmi Moskvanın hərbi sənaye istehsalının həcmi bundan daha çox artırmasının mümkün olmadığını da söyləyib. Budanova görə, Ukraynadan fərqli olaraq, Rusiya öz daxili imkanlarından istifadə edir.

ABŞ dövlət katibi Marko Rubio isə Ukraynadakı münaqişənin həllinin Rusiyaya qarşı sanksiyaların daha da sərtləşdirilməsini tələb etməyəcəyinə ümid etdiyini deyib. O əmin edib ki, ABŞ-ın əlində Rusiyanın “xərclərini artırmağa” imkan verən alətlər var. “Lakin ümid edirik ki, bu, belə olmayacaq”, - Rubio bildirib və əlavə edib ki, Kiyevə gələcək yardımlar Ukrayna nümayəndə heyəti ilə görüşdən asılı olacaq. Öz növbəsində Rusiya prezidentinin mətbuat katibi Dmitri Peskov Ukraynaya göndərilən hərbi yardımla bağlı şok açıqlama verib. Onun sözlərinə görə, Ukraynaya elə həcmdə silah tədarük edilib ki, hətta tədarük dayandırılsa belə, bu silahlar aylarla döyüş əməliyyatlarını davam etdirmək üçün kifayət edəcək.

O əlavə edib ki, Qərbin Ukraynaya göstərdiyi hərbi dəstək münaqişənin uzanmasına səbəb olur və vəziyyəti daha da gərginləşdirir. Dmitri Peskov həmçinin Space X şirkətinin rəhbəri İlon Maskın Ukraynaya təqdim etdiyi Starlink peyk rabitə sistemi ilə bağlı mümkün ssenarilərdən də danışmış. Onun fikrincə, əgər Mask Ukraynanı Starlink xidmətindən ayırsa, Kiyev çox qısa müddətdə alternativ rabitə sistemləri əldə edəcək.

Kreml bu razılığa qarşıqlıq verəcəkmə? Müharibə doğrudanmı Rusiyanı yıpradı və Moskva atəşkəsə maraqlıdır?

Azərbaycan-Rusiya parlamentlərarası əlaqələr üzrə işçi qrupunun üzvü Vüqar İskəndərov “Yeni Müsavat”a müharibə aparən tərəflərin hər ikisinin yorulduğunu qeyd etdi: “Rusiya özünün

Rusiya ilə bağlı sensasion iddia - müharibə onu tükəndirib...

Savaşın hər günü bu ölkəyə təqribən 1 milyard dollara başa gəlir; mütəxəssislərə görə, itkisi qazancından çoxdur

hərbi potensialını artırmaq üçün çox böyük maliyyə xərcləyir. Paralel olaraq müdafiə zavod və fabriklərin fəaliyyətini də hərbi istiqamətə yönləndirib, silah istehsal edir. Hətta arsenalını artırmaq üçün müasir silahlar, özündə olmayan, yaxud az olan PUA-lar, digər vacib texnikalar, ehtiyat hissələri idxal edir. Yəni hər atılan giliz, güllə maliyyə deməkdir. Bir günə əgər 1 milyard dollar xərclənsə, bu böyük məbləğdir. Bu həm də Rusiyanın büdcəsinə, iqtisadiyyatına çox böyük təsir edir, ziyan vurur. Təsəvvür edin ki, bu proses 3 ildir davam edir. Düzdür, Rusiya müəyyən torpaqlar əldə etsə də, əslində büdcəsinə böyük bir məbləğdə zərər vurur. Hələ üstəlik, insan itkisini də qeyd etsək çox dəhşətli bir mənzərənin şahidi oluruq. Bu baxımdan müharibənin sonu hər iki tərəf üçün olduqca vacibdir”.

AMİP sədrinin beynəlxalq əlaqələr üzrə müavini Elşən Mustafayev Rusiyanın atəşkəsə getmək istəyində olduğunu bildirdi: “Rusiya 3 illik müharibə gedişatında iqtisadi, hərbi cəhətdən tükənməyə doğru gedir. Baxsaq görürük ki, 2022-ci

ildən bəri tutduğu ərazilərin demək olar ki, hamısını 2023-cü ilin payızına qədər tutub və ondan sonra ciddi irəliləyişlər əldə edə bilməyib. Burada Ukraynanın göstərdiyi dirəniş və müqavimət əsas rol oynasa da, Rusiyanın hərbi kontingentinin zəifləməsi və irəliləmə gücünün olmaması da ciddi səbəbdır. Belə bir situasiyada əlavə nəfəs alıb güc toplamaq üçün müvəqqəti də olsa azı bir aylıq atəşkəs yuxarıda göstərdiyim şərtlərdə çox vacibdir. Belə bir şəraitə ABŞ Prezidenti Tramp bilərəkdən, yaxud bilməyərək Rusiya üçün yaratmışdı. 28 fevralda Oval salonunda baş verənlər rəsmi Moskvanı çox ümidləndirmişdi. Hamı gördü ki, Tramp və vitse-prezidenti Ukrayna prezidentini az qala kapitulyasiya aktını imzalamağa məcbur edirdilər. Əks halda, Ukraynaya hərbi dəstəyin birdəfəlik dayandırılacağı, kəşfiyyat məlumatlarının ötürülməyəcəyi bildirilirdi. Hətta dəfələrlə bəyanat verərək Zelenskinin istefa verməsini, yaxud seçki keçirməsini, onun nüfuzunun cəmi 4 faiz olduğunu bildirirdilər. Əgər belə bir plan baş tutarsa, o zaman Rusiya

məmnuniyyətlə atəşkəsə gedərdi. Çünki onun müharibəyə başladığı vaxt ortaya qoyduğu əsas şərtlər qismən də olsa həyata keçmiş olardı”.

Ekspert düşünür ki, Rusiya hazırkı durumunu nəzərə almaqla atəşkəs danışıqlarına getməyə məcburdur: “Çünki Ciddədən sonra ABŞ-la danışıqlarda əlavə şərtlər ortalığa qoyarsa, bu dəfə sülhə doğru getmək istəməyən ölkə olaraq onu ittiham edə bilərlər və Ukraynaya indiyə qədər olunandan daha çox yardım edilə bilər. Sözsüz ki, bu da o halda mümkün olacaq ki, Donald Tramp əvvəlki mövqeyindən fərqli siyasət ortaya qoysun. Rusiya isə bu məsələdən hazırda çox narahatdır. Kremlin təbliğatçılarından biri martın 11-də sosial şəbəkə hesabında yazmışdı ki, biz sonuna qədər Trampın hansı mövqedə olacağını, müharibəyə olan hazırkı yanaşmasının dəyişib-dəyişməyəcəyini müəyyən edə bilmirik. Beləliklə, deyə bilərəm ki, Rusiya vəziyyətinin “üstün” mövqedə olduğunu göstərməklə atəşkəsə getməyə maraqlı olacaq”.

□ **Cavansir ABBASLI,**
“Yeni Müsavat”

Qazaxıstandan Jirinovski ilə bağlı şok qərar - abidə planı çökdü

Qazaxıstanın Almatı şəhərində Rusiya Liberal Demokrat Partiyasının (LDPR) ilk lideri Vladimir Jirinovskiye abidə qoyulmayacaq.

Musavat.com xəbər verir ki, bu barədə Qazaxıstanın baş nazirinin müavini Yermek Koşerbayev açıqlama verib.

“Xeyr, əlbəttə ki, qoyulmayacaq. Mən “xeyr” dedim, çünki bunun üçün heç bir əsas yoxdur”, - deyər Koşerbayev jurnalistin sualına cavab verib.

Onun sözlərini Qazaxıstan mətbuatı yayıb.

Bundan əvvəl Rusiya mətbuatında Almatıda Jirinovskiye 2026-cı ildə abidə qoyulacağı ilə bağlı məlumat yayılıb. Qeyd edək ki, LDPR-in qurucusu 22 aprel 1946-cı ildə Qazaxıstanın cənubundakı Almatı şəhərində anadan olub.

Vladimir Jirinovski 6 aprel 2022-ci ildə uzun sürən xəstəlikdən sonra vəfat edib.

□ **Musavat.com**

İxrac azalır, idxal partlayır - 2025-ci ilin yanvar statistikasında nələr var?

Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına görə, 2025-ci ilin yanvar ayında ölkənin xarici ticarət dövriyyəsi 4,1 milyard dollar olub. Bunun 50,3 faizi ixracın, 49,7 faizi idxalın payına düşüb. Ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə xarici ticarət dövriyyəsi real ifadədə 9,3 faiz artıb. Nəticədə ticarət dövriyyəsində 21,1 milyon dollarlıq müsbət saldo alınıb.

Musavat.com bildirir ki, iqtisadçı Eldəniz Əmirov məsələyə bu cür şərh bildirib:

“Ticarət dövriyyəsində saldo müsbət olsa da, 4,1 milyard dollarlıq dövriyyə qarşılığında 21 milyonluq müsbət saldo çox deyil. Dövriyyənin cəmi 0,5 faizinə bərabərdir. Yəni hər yüz dollarlıq ticarətdə bizə 50 sent pul qalır.

Nəzərə alaq, neft qiymətləri yanvarda hazırkı satış qiymətlərindən yuxarı idi. Ona görə də qarşıdakı dövrdə qeyri-neft ixracı artmasa, saldonun işarəsi əksi-nə dəyişə bilər.

Digər bir mənfi dinamika idxalın real ifadədə 50,1 faiz artması, ixracın 12,5 faiz azalmasıdır. Eyni zamanda bu dövr ərazində neft-qaz məhsullarının ixracı da real ifadədə 10,4 faiz azalıb.

İxracda artım daha çox qara metallardan hazırlanan borularda 3,1 dəfə (210 faiz), qara metallardan hazırlanan çubuqlarda - 2,4 dəfə (140 faiz) və elektrik enerjisində 72 faiz olub.

Bu artım sevincidir. Lakin burada qayğılandırıcı məqam odur ki, hər 3 məhsul qeyri-neft məhsulu olsa da, hazırlanması üçün xammal təbii sərvətdir. Amma bütün hallarda neft faktorunun olmaması şəraitində artımın belə ciddi olması müsbət dəyərləndirilməlidir”.

İqtisadçı qeyd edib ki, digər məsələ mövsümi faktorlarla əlaqədardır ki, qeyri-neft ixracında mövsümi faktorların böyük rol oynaması il sonuna bu sektorda daha yüksək göstəricilərin əldə edilmə ehtimalını yüksəldir.

“Ölkələrin bizimlə ticari münasibətlərdə mövqeyinə gəldikdə isə yenə də ilk üçlük mövqeyini qoruyub saxlayır: İtaliya, Türkiyə və Rusiya”, - deyər iqtisadçı qeyd edib.

□ **Xalidə GƏRAY,**
“Yeni Müsavat”

ABŞ dövlət katibi: “Vaşinqton Ukrayna ilə ərazi güzəştlərini müzakirə edib”

Vaşinqton Kiyevlə ərazi güzəştləri məsələsini müzakirə edib.

APA xəbər verir ki, bu barədə ABŞ dövlət katibi Marko Rubio bildirib.

“Səudiyyə Ərəbistanında biz ərazi güzəştlərindən danışdıq”, - o deyib.

Rubio qeyd edib ki, Birləşmiş Ştatlar Rusiyanı hərbi əməliyyatları dayandırmaq barədə düşünməyə çağırır: “ABŞ Rusiyanı Ukraynada hərbi əməliyyatların dayandırılması məsələsinə nəzərdən keçirməyə çağırır və Moskvadan cavab gözləyir”.

ABŞ dövlət katibi Rusiya ilə Ukrayna arasında münasibətlərin hərbi yolla həllinin olmadığını vurğulayıb: “Ukraynadakı vəziyyəti həll etməyin yeganə yolu danışıqlardır”.

Rubio Moskvadan müsbət cavab alacaqlarına ümid etdiyini bəyan edib. O, eyni zamanda Rusiyanın reaksiyasının hələ aydın olmadığını açıqlayıb.

Rubio mineral sövdələşməni təhlükəsizlik zamanəti kimi görmədiyini də vurğulayıb.

“Ukrayna üzrə sülh danışıqlarında əsas məsələ gələcək təcavüzə qarşı çəkilməmədir və avropalılar bu prosesdə iştirak etməlidirlər”, - Rubio əlavə edib.

Zaxarova: “Ciddədən yox, Moskvadan gələn səslərə qulaq asın”

Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin rəsmi nümayəndəsi Mariya Zaxarova Ukrayna və ABŞ arasında Səudiyyə Ərəbistanında aparılan danışıqlara deyil, Moskvanın verdiyi xəbərlərə diqqət yetirməyə çağırır.

Musavat.com xarici agentliklərin istinadən xəbər verir ki, bu barədə o, keçirdiyi mətbuat konfransında bəyan edib.

“Bizim üçün əsas xəbərlər buradan (Moskvadan) gələcək. Rusiya Federasiyasının mövqeyi xaricdə hansısa razılaşmalar və ya müəyyən tərəflərin söyləri hesabına formalaşmır. Rusiya Federasiyasının mövqeyi ölkə daxilində formalaşır”, - deyə Zaxarova bildirib.

□ Musavat.com

Ermənistanda Rusiya tərəfdarlarının sayı artır?

Ermənistanda respondentlərin 27,8%-i Ermənistanın sosial-iqtisadi problemlərinin həllini Rusiya ilə, 25,8%-i Avropa İttifaqı (Aİ) ilə, 15,5%-i ABŞ-la, 13,3%-i İranla, 3,4%-i isə Avrasiya İqtisadi İttifaqı (Aİİ) ilə əlaqələndirib.

Musavat.com erməni mediasına istinadən xəbər verir ki, bu barədə yerli sosioloq Aram Navasardyan 12 mart tarixində jurnalistlərlə görüşdə məlumat yayıb.

Onun sözlərinə görə, sorğuda iştirak edənlərin 11%-i bu problemlərin həllini heç bir geosiyasi istiqamətə bağlamayıb. Navasardyan əvvəlki sorğu ilə müqayisədə Rusiyaya yaxınlaşma meylinin gücləndiyini qeyd edib.

Bundan əlavə, respondentlərin 18,4%-i Ermənistanda ictimai nəqliyyatda gediş haqqının artırılmasını boykot etdiyini bildirib. Yalnız İrevanda sorğuya qatılanlar arasında bu göstərici 27%-ə çatıb.

□ Musavat.com

Cənub qonşumuz İranın nüvə proqramı məsələsi son günlərdə yenidən aktuallaşıb. Buna səbəb bir neçə gün öncə ABŞ Prezidenti Donald Trampın İranın ali rəhbəri Əli Xamneyiyə məktub göndərdiyini bəyan etməsidir. Artıq buna Tehran tərəfindən cavab verilib.

İran Xarici İşlər Nazirliyi məlumat yayıb ki, İran hələ Donald Trampın ölkənin nüvə proqramı ilə bağlı məktubunu almayıb. Bildirilir ki, onu “bir ərəb ölkəsindən” olan vasitəçi çatdıracaq.

Martin 14-də Pekində İranın nüvə məsələsinə dair Çin, Rusiya və İranın üçtərəfli görüşü olacaq.

Görüşdə Çin heyətinə xarici işlər nazirinin müavini Ma Caosu, Rusiya heyətinə xarici işlər nazirinin müavini Sergey Ryabkov, İran heyətinə isə xarici işlər nazirinin müavini Kazem Qaribabadi rəhbərlik edəcək. Tərəflər İranın nüvə məsələsindən başqa qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələləri də müzakirə edəcəklər.

Dünyanın əsas iki supergücü sayılan ABŞ və Rusiya da İranın nüvə proqramı məsələsini müzakirə ediblər.

Rusiya və ABŞ nümayəndə heyətləri danışıqlarda Fars körfəzindəki vəziyyəti və İranın nüvə proqramı üzrə fəaliyyət planını müzakirə edib.

“Biz BMT Təhlükəsizlik Şurası və İran tərəfindən təsdiqlənmiş ilkin razılaşmada nəzərdə tutulan formatın bərpasının tərəfdarıyıq. Hər şeyin necə gedəcəyini görəcəyik”, - Rusiyanın xarici işlər naziri Sergey Lavrov deyib.

AMİP Ali Məclisinin sədri, politoloq Rəşad Bayramov İranın nüvə proqramı ətrafında son günlərdə qızışan prosesləri bu cür dəyərləndirir: “Trump hələ prezident seçkiləri kampaniyasında öz platformasında İranla bağlı hansı siyasəti həyata keçirəcəyinin anonsunu vermişdi. “Proqram 2025” adlı sənəddə İranla bağlı birinci hakimiyyət dövründə olduğu kimi “maksimum təzyiq” siyasəti həyata keçiriləcəyi göstərilmişdi və indi də ABŞ administrasiyasının buna uyğun olaraq müvafiq addımlar atmağa hazırlaşdığını görürük. Trump açıq şəkildə bəyan edir ki, İranı “bombalamadan” sövdələşmə etmək istəyir. Yəni əgər müvafiq razılaşma olmayacaqsa və İran nüvə danışıqlarında iştirakdan imtina edəcəksə, hərbi müdaxilə ehtimalı da var.

Şübhə yoxdur ki, ABŞ-ın İranla bağlı siyasəti İsrailə koordinasiyalı şəkildə həyata keçirilir. Hər iki ölkə İranın nüvə silahına sahib olmasını özlərinin təhlükəsizlik maraqlarına təhdid hesab edərək bütün imkanlarla bunun qarşısını almağa cəhd edirlər. Fərq yalnız ondadır ki, İsrail birbaşa hərbi müdaxilə variantına, ABŞ isə ilkin olaraq sanksiya-

İran Trampa cavab verdi - Pekində üç ölkə bu məsələ ilə bağlı toplaşır

Dünyanın iki supergücü İranla bağlı görüşdü; **politoloq:** “Azərbaycan olaraq ən pis ssenariyə hazır olmağımız lazımdır”

larla təzyiq etməyə üstünlük verir. İsrail müdafiə qüvvələrinin yeni baş qərargah rəisi, general-leytenant Eyal Zamir 2025-ci ilin Qəzza və İrana fokuslanan müharibə ilə olacağı, eyni zamanda digər cəbhələrə də diqqət yetiriləcəyi ilə bağlı bəyatanla çıxış edib. ABŞ isə düşünür ki, yeni sanksiyalar və maksimum təzyiq İranda onsuz da ağır olan iqtisadi vəziyyəti daha da ağırlaşdırır və bununla da bir tərəfdən İran elitası arasında parçalanmaya, digər tərəfdən isə kütlənin etirazına gətirib çıxarar. İkinci tərəfdən, həm ABŞ, həm də İsrail uzun illərdir ki, İranın daxilində ayrı-ayrı etnik topluqlarla əlaqələr quraraq müvafiq tərəfdar şəbəkəsi qurmağa nail olublar. Onların da İran daxilində aktivləşdirilməsi ilə rəsmi Tehranın çıxılmaz duruma salınması planlaşdırılır. Tramp “qarşıda İranı maraqlı günlər gözləyir” deyəndə də məhz elə bunları nəzərdə tutur. Amma təbii ki, İsraili sürətli şəkildə silahlandırmaq, ağır bombalar, qırıq təyyarələr, yeni raket sistemləri verməklə digər ssenariyə də hazırlıq görür. Məlumdur ki, İrana hərbi müdaxilə məcburiyyəti yaranacaqsa, ABŞ bunu məhz İsrail vasitəsilə etməyə çalışacaq.

İranın bütün bu təzyiqlər altında yeni nüvə sazişi bağlayıb-bağlamayacağına gəldikdə isə deyim ki, əvvəl razılaşdırılmış və İran, ABŞ, Rusiya, Çin, Britaniya, Fransa və Almaniya arasında nüvə proqramını məhdudlaşdıran sazişdən ilk çıxan elə ABŞ olub. Tramp birinci hakimiyyətdə dövründə, daha dəqiqi, 2018-ci ildə Tehranla olan nüvə sazişindən çıxdığını bəyan edib. Yəni İran artıq bir dəfə müvafiq sazişi imzalayıb. İndi isə yenidən ABŞ-la danışıqlar aparmaq və yeni saziş imzalamaq təklifinə olan münasibətdə fikir ayrılıqları var. Martin 2-də İran Prezidenti Məsud Pezeşkian ABŞ-la danışıqlar aparmağı zəruri hesab etdiyini, lakin İslam Respublikasının ali rəhbəri Xameneinin bunun əleyhinə olduğunu bəyan edib. Ardınca da bəyan edib ki, Trampın “maksimum təzyiq” siyasətinə və sanksiyalarına əl atması ilə ölkədə “iqtisadi ilgək” daralır. Görünən odur ki, Tramp öz bəyannatları ilə artıq İranın siyasi və dini elitası arasında parçalanmaya nail ola bilib. Pezeşkian nə qədər ali dini liderin iradəsinin ziddinə olmayacağını desə də, “lakin biz problemlərin həlli üçün müvafiq yollar tapmalıyıq” deməklə müvafiq ismarış da göndərib.

Keçmişdə ABŞ Prezidenti Barak Obamanın oxşar rəsmi yazışma strategiyası İranla danışıqların başlanmasına və İranın nüvə proqramı ilə bağlı məhdudiyyətlər müqabilində sanksiyaların yüngülləşdirilməsini nəzərdə tutan 2015-ci il sazişinin bağlanmasına kömək etdi. Bu dəfə Trampın məktubunun nəticəsini də çox keçməz görürük. Xüsusilə də ABŞ-Rusiya münasibətləri fonunda Rusiyanın ABŞ-la İran arasında vasitəçi qismində iştirak etmə ehtimalları kifayət qədər yüksək görünür. Putinin köməkçisi Yuri Uşakovun fevralın 18-də Ər-Riyadda keçirilən ABŞ-Rusiya

görüşündə İranla bağlı ayrıca danışıqlar aparmaqla bağlı razılığa gəldiyini deməsi də bu ehtimalları artırır”.

Politoloq Azərbaycanla bağlı da narahatlığını ifadə etdi: “İstənilən halda bizim Azərbaycan olaraq ən pis ssenariyə hazır olmağımız lazımdır. Çünki İrana hərbi müdaxilə olacaqsa, Azərbaycanın da bundan təsirlənəcəyi şübhəsizdir. Birincisi ona görə ki, İran qonşu ölkədir və orada milyonlarla soydaşımız yaşayır. Yəni İranın Trampın dili ilə desək, bombalanması halında bundan İran əhalisinin az qala yarısını təşkil edən soydaşlarımız da əziyyət çəkəcək. Nəticədə Azərbaycan qaçqın axını ilə üz-üzə qala bilər ki, bu da yaxşı hər hansı bir perspektiv vəd etmir. İkinci bir tərəfdən, rəsmi Tehran dəfələrlə bəyan edib ki, hər hansı hərbi müdaxilə halında İran ilk növbədə İsrailin və ABŞ-ın regiondakı maraqlarına və mütəfiqlərinə zərbə vuracaq. İsrailə Azərbaycan arasında olan münasibətləri nəzərə alsaq, bu istiqamətdə də İrandan gələ biləcək təhlükəni gözdən keçirə bilmərik. Odur ki, maksimum şəkildə təhlükəsizlik tədbirlərinin həyata keçirilməsi lazımdır. Sərhəd istiqamətində təhlükəsizlik tədbirlərinin artırılması, neft-qaz yataqları, enerji kəmərlərinin mühafizəsinin artırılması, da-xildə hər hansı təxribatların qarşısını almaq üçün müvafiq tədbirlərin görülməsi və eləcə də ərzaq təhlükəsizliyi ilə bağlı müvafiq işlərin həyata keçirilməsi lazımdır”.

□ Cavanşir ABBASLI,
“Yeni Məsəvat”

"ABŞ artıq Sünikdən (Qərbi Zəngəzurdan - red.) keçən dəhlizlə maraqlı deyil". Belə biri iddia ilə erməni siyasi ekspert Armen Badalyan çıxış edib. Onun sözlərinə görə, Avropa Birliyi (AB) və ABŞ Mərkəzi Asiyanın resurslarına pul yatırır və bu resurslar Cənubi Qafqazdan, oradan isə Qara dənizdən və ya Türkiyədən keçərək AB və ABŞ-a çatmalı idi:

"Ona görə də "artsax" təslim edildi, çünki resursların ixrac yoluna maneə idi. Beləcə, ikinci yolun - Sünikdən keçən dəhlizin önü açılmış oldu. Amma indi ABŞ qlobalistlərini bu maraqlandırır, çünki nadir metal ehtiyatlarına görə Mərkəzi Asiyayı üstələyən və ABŞ-a daha yaxın olan Qrenlandiya var", - o qeyd edib.

Erməni ekspertin dedikləri doğrudurmu? ABŞ Zəngəzur dəhlizində maraqlı deyil, buna görə əlini üzüb?

Milli Məclisin deputatı Aydın Hüseynov "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, erməni ekspertin dedikləri həqiqətdən uzaq fikirlərdir və yanlış düşüncədə olan ermənilərin arzusudur: "Ermənilər təəssüf ki, hələ də Zəngəzur dəhlizinin açılmasını onlara gətirəcəyi faydaları anlamırlar, anlamaq istəmir. ABŞ ölkəmizin Orta dəhliz layihəsinin inkişafına verdiyi töhfələri qiymətləndirdiyini, Zəngəzur dəhlizinin açılmasına müsbət yanaşdığını defələrlə ifadə edib. Çünki ABŞ bunun təkəcə Azərbaycanın və Ermənistanın deyil, həmçinin Qərbin də maraqlarına cavab verdiyinə əmin-dir. Ancaq bir sıra amerikalı siyasi analitiklər bildirirlər ki, ABŞ Zəngəzur dəhlizinin Rusiyanın nəzarəti altında fəaliyyət göstərməsini arzulamır".

Deputat qeyd etdi ki, ABŞ öz şirkətlərinin Azərbaycanın bütün bölgələrində fəaliyyətini dəstəkləyir: "Bu şirkətlər Azərbaycanın "yaşıl" enerji ilə bağlı uğurunda, xüsusilə də külək və günəş enerjisində iştirakçı olmağa həvəs göstərir".

A.Hüseynovun sözlərinə görə, Orta dəhlizlə Xəzərdən keçməklə Azərbaycana gələn yükləri burada optimal marşrutlarla bir-biri ilə əlaqələndirilmiş Şimal-Cənub və Şərq-Qərb marşrutlarına ötürmək mümkündür: "Perspektivdə respublikamızın ərazisində tranzit marşrutlarını daha bir istiqamətdə şəxələndirmək imkanı yaranacaq. Zəngəzur dəhlizi Orta dəhlizin ən mühüm stansiyalarından sayılır. Çindən başlanan Orta dəhliz marşrutunun məhz Zəngəzur dəhlizi boyunca davam etməsi, Avropaya uzanması ən rentabelli və gəlirli marşrut sayılır.

Bütün bunları və digər məsələləri nəzərə alıqda ABŞ-ın Zəngəzur dəhlizində maraqlı olub-olmadığı sualının cavabı aydın olur".

Milli Məclisin deputatı Elçin Mirzəbəyli "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, erməni ekspertlərin Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı təhlil və açıqlamaları, bir qayda olaraq, təbliğat xarakteri daşıyır və ictimai rəyin formalaşmasına xidmət edir: "Armen Badalyanın fikirlərinin özəyini onun ictimai rəyə ötürmək istədiyi feyk məlumatlar təşkil edir. Erməni ekspertin Avropa İttifaqının və ABŞ-ın Mərkəzi Asiyanın enerji resurslarına və dağ-mədən sənayesinə investisiya yatırmaları ilə bağlı söylədikləri o zaman reallığı əks etdirirdi ki, onlar investisiyalarını geri çəksinlər. Amma proses bunun əksini sübuta yetirir. Qazaxıstanın sözügedən sektorlarına investisiya yatırın ölkələr arasında Niderland birinci sırada dayanır. İkinci sırada

ABŞ Zəngəzur dəhlizinə marağını itirib? - iddia və şərh

Aydın Hüseynov: "Zəngəzur dəhlizi Orta dəhlizin ən mühüm stansiyalarından sayılır"

Elçin Mirzəbəyli: "Zəngəzur dəhlizi daha böyük geostrateji əhəmiyyətə malik olan bir layihədir"

Rusiya, digər yerlərdə isə ardıcılıqla Belçika, Cənubi Koreya, Çin, Fransa, Sinqapur, Kipr, Böyük Britaniya dayanır. Son 3-4 il ərzində xarici tərəfdaşların Qazaxıstanın enerji və dağ-mədən sektoruna yatırımlarında azalma baş verib. Ən böyük azalma isə hazırda ABŞ-ın özünə əsas iqtisadi

rəqib hesab etdiyi Çinə məxsus investisiyalarda baş verib. Digər Mərkəzi Asiya ölkələrində də vəziyyət demək olar ki, eynidir və bütün bunlar Mərkəzi Asiyanın enerji resursları və digər təbii sərvətləri ilə bağlı erməni ekspertin iddialarını şübhə altına alır".

Deputat qeyd etdi ki, Armen Badalyanın iqtisadi biliklərinin refleks səviyyəsində olduğunu onun Zəngəzur dəhlizini yalnız Mərkəzi Asiyanın zəngin təbii sərvətləri və Qrenlandiya ilə bağlı dedikləri də təsdiqləyir: "Qrenlandiya hələ tam tədqiq edilməmiş, lakin

qiymətli nadir torpaq elementləri və mineral ehtiyatlara malikdir.

Mərkəzi Asiya isə artıq sənaye və enerji sahəsində inkişaf etmiş, geniş neft-qaz ehtiyatlarına və mühüm metallara sahibdir. Qrenlandiya təbii sərvətlər baxımından böyük potensiala malik olsa da, Mərkəzi Asiya enerji ehtiyatları və iqtisadi əhəmiyyətinə görə daha üstün vəziyyətdədir. Bu isə o deməkdir ki, Qrenlandiyada, əgər bu coğrafiya ABŞ-ın nəzarətinə keçərsə, yataqların aşkarlanması və istismarı, eləcə də mədən sənayesinin qurulması üçün ən azı 5 il vaxt lazımdır. ABŞ-da prezidentin səlahiyyət müddəti isə bəlli olduğu kimi, 4 ildir. Bu baxımdan, Mərkəzi Asiyanın enerji resurslarından, xüsusilə də təbii qaz və neftdən imtina kimi tendensiyanın yaxın 5 ildə baş qaldıracağını düşünmək cəfəngiyyatdan başqa bir şey deyil. Digər tərəfdən, Zəngəzur dəhlizi, sadəcə yüklərin və sərnişinlərin daşınması üçün nəzərdə tutulan bir koridor deyil, daha böyük geostrateji əhəmiyyətə malik olan bir layihədir".

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

"Biz sülh müqaviləsi layihəsini yekunlaşdırmağa çox yaxıncıq, Ermənistan və Azərbaycanı nəzərdə tuturam", deyib Ermənistanın xarici işlər naziri Ararat Mirzoyan. Özü də bunu harada desə, yaxşıdır: Ermənistanın əsas silah bazarı olan Hindistanda!

Elşad PAŞASOY
epashasoy@yahoo.com

sini ziyarət edən Ermənistanın müdafiə naziri Suren Papikyanın başçılıq etdiyi yüksək səviyyəli nümayəndə heyətinin Hindistana səfəri olub".

Bəlli olub ki, rəsmi İrəvanı Hindistandan aktiv şəkildə silah idxal etməyə sövq edən əsas səbəb Yeni Dəhlinin parametrlərinə görə Ermənistan ordusunun təchizat sistemləri ilə uyğun gələn Rusiya silah inkişafının modernləşdirilməsidir.

"Ermənistan 2024-2025-ci illər üçün Hindistandan daha 600 milyon dollar məbləğində silah almağı öhdəsinə götürüb. İrəvan artilleriya sistemlərinə və hava hücumundan müdafiəyə üstünlük verir", qəzet yazıb.

Bundan əlavə, vurğulanmışdı ki, Hindistanın "Zen Anti-Drone System" (ZADS) şirkəti tərəfindən hazırlanmış pilotsuz uçuş aparatları əleyhinə sistemlərin Ermənistanı tədərük üçün 41 milyon dollarlıq sifariş verilib. Bu, son deyil: İrəvanda Hindistanın "Hindustan Aeronautics Limited" şirkəti vasitəsilə dörd "Su-30 SM" təyyarəsinin təkmilləşdirilməsi məsələsi də müzakirə olunur və danışıqların birinci mərhələsi ötən ilin sonunda baş tutub.

Buyurun, "Nəticədə Hindistan

Ermənistan "davalı hind kinosu" çəkir, yoxsa yeni Aprel savaşına hazırlaşır?..

Ermənistan əsas silah tədarükçüləri siyahısında Rusiyanı əvəz etməyə başlayıb və İrəvan bu Cənubi Asiya ölkəsinə silah idxal edənlər arasında lider mövqə tutur". Türkiyə qəzeti yazır ki, Ermənistanın müdafiə naziri Papikyanın sözləri diqqətəlayiqdir. O, "həm müdafiə, həm də hücum üçün" Hindistan silahlarından istifadəni istisna etməyib.

Ötən ay qardaş ölkənin nüfuzlu media orqanında tiqrajlanmış məlumatları təsədüfən xatırlatmışdıq. Silah alverçisi Papikyanın ardınca Hindistana uçan Mirzoyanın nağıllarına cavab sayıla bilər. Mirzoyanın "kadastr sənədi olmayan" ölkəsi Azərbaycanla sülhə beləmi hazırlaşır: hind silahları ilə? Hələ biz Yunanıstandan, Yunan Kipridən, Fransadan, ABŞ-dan, İrəvandan daşınan silahlardan danışırıq. Sülh beləmi olur? Bəlkə Ermənistan davalı hind kinosu çəkmək üçün Dəhlidən silah daşıyır? Desin Mirzoyan, biz də bilək.

Hər halda, sürətli silahlanma Ermənistanın yeni Aprel savaşına hazırlaşdığına şübhə yer qoymur. 2016-cı ilin əvvəllərində də sakitlik idi və Ermənistan rəhbərliyi sülh danışıqlarına "sadiq olduqlarını" iddia edirdilər. Amma 4 günlük Aprel döyüşləri baş verdi və düşmənin burnunu ovan Azərbaycan Ordusu Lələtəpə yüksəkliyinə bayrağımızı sancdı, 44 günlük Vətən Müharibəsində qazanan Böyük Zəfərimizin əsası elə həmin 4 günlük döyüşdə qoyuldu.

Ermənistanın Azərbaycanla üz-üzə gəlməyə cəsərti çatmazdı. Amma bu gün Paşinyan hakimiyyətini buna vadar edənlər var. Səbəb də budur ki, Nikol Paşinyan "qum saati" işə salınıb və onu hakimiyyətə gətirənlər "aktiv olmağı" tələb edirlər. Təsədüfi deyil ki, elə bu günlərdə Paşinyan "məni heç kim hakimiyyətə gətirməyib, xalq seçib", nağılını danışır. Ermənistanın baş nazirini sıxırıqlar. Çünki o, Azərbaycanla müharibədə həm

döyüş meydanında, həm diplomatik savaşda, həm də hüquqi müstəvidə biabırçı həsəblə uduzdu. Fransa başda olmaqla Avropa İttifaqı + NATO-nun bəzi ölkələri Ermənistanla lövbər salmaqla daha böyük planlarını gerçəkləşdirmək istəyirlər.

Əks təqdirdə, Ukraynanı Rusiyanın pəncələrinə "yem" eləyən Al üzvlərinin Ermənistanla uzunmüddətli missiyasına nə ehtiyac var idi? Gecə-gündüz Ermənistan-Azərbaycan şərti sərhədində peyda olan avropalı kəşfiyyatçılar belə sülh göyərçinləri uçurmaq üçün daha uyğun yüksəklik axtarırlar? Hər halda, "sülhpərvər" Mirzoyan binokllu cəsusların qar-yağış bilmədən çöllərə səpələnməsinin sirrindən agahdır.

Ermənistanın xarici işlər naziri Hindistana rəsmi səfəri zamanı yerli mətbuata müsahibəsində deyib ki, əgər əvvəlcə saziş layihəsini işləyib hazırlanmasını başa çatdırmaq, sonra isə onu imzalamaq

mümkün olsa, müqavilə Cənubi Qafqazda sülhün və sabitliyin ən möhkəm sütunlarından birinə çevriləcək. Daha sonra çox uzaqlara gedərək bildirib ki, Ermənistan Azərbaycana silahlara qarşılıqlı nəzarət və yoxlama mexanizmi yaratmağı təklif edib. Qonşu ölkənin ərazisini 30 il işğalda saxlayanların diplomatına baxın, elə bil "hind kinosundakı döyüş səhnəsi" barədə danışır. Özü Hindistandan raketlər alır, hələ kompensasiya ödəmədiyi Azərbaycana silahlara nəzarət təklifi verir. Ermənistan ordusaxlamaq hüququndan məhrum edilməlidir, nəinki silahlar almalı və səfərbərlik elan etməli. Amma biz görürük ki, şərti sərhədlər boyunca tunellərin qazıldığı, ağır silah və texnikanın yerləşdirildiyi və digər hərəkətililik halları var. Mirzoyanın dediyi "sülhə yaxınlaşma" budurmu?

Filmdə necə deyir: "Mən çox həyasız adamlar görmüşəm, amma sən kimisinə rast gəlməmişəm".

Materialda qeyd olunmuşdu ki, təxminən 2 milyard dollarlıq (!) ilk böyük müqavilə 2020-ci ildə Ermənistan və Hindistan arasında imzalanıb. "Star" daha sonra yazıb: "Bu dialoqun son həlqəsi fevralın 10-14-də "Aero India 2025" beynəlxalq aerokosmik sergi-

Putin 30 günlük atəşkəsə razılaşmasa...

“Ukrayna ABŞ-ın Ciddə danışıqları zamanı irəli sürdüyü 30 günlük müvəqqəti atəşkəsin dərhal tətbiq edilməsinə razılıq verməyə hazır olduğunu bildirməklə Rusiyanı çətin vəziyyətə salıb. İndi top Kremlin meydanındadır”.

Musavat.com xəbər verir ki, bu barədə politoloq Elxan Şahinoğlu ABŞ və Ukrayna nümayəndələrinin danışıqlarında Ukraynanın Rusiya ilə müharibədə 30 günlük atəşkəsə razılıq verməsini şərh edərkən bildirib. E.Şahinoğlunun fikrincə, Rusiya Prezidenti Vladimir Putin atəşkəsə razılaşmasa, amerikalı həmkarı Donald Trampı məyus edəcək. Halbuki Tramp son aylarda Ukrayna Prezidenti Volodimir Zelenskini tənqid edir, Rusiya Prezidenti Vladimir Putini isə tərifləyirdi. Kreml sahibinin özü və ətrafı da Trampın ünvanına müsbət fikirlər söyləyirdilər. Ona görə də Putin atəşkəsə razılaşmasa, Trampı çətin vəziyyətə salacaq. Bu halda Trampın Ukraynanı hansısa formada dəstəkləməkdən başqa alternativ qalmayacaq: “Vladimir Putin müvəqqəti atəşkəsə razılışıb tələblərini səsləndirməkdə davam edə də bilər. Onsuz da Tramp Putinin Ukrayna ilə bağlı əsas tələblərini qəbul edib. 1. Ukrayna NATO üzvü olmayacaq; 2. Krımın və Ukraynanın şərq bölgələrinin Rusiyanın nəzarətində qalması şərti qəbul olunacaq. Ancaq Putin bunlarla yanaşı, Ukraynanın şərqdə tam işğal edə bilmədiyi ərazilərini də tələb edir. Əgər Putin atəşkəsə razılaşarsa, bu tələbindən bir müddət imtina etməli olacaq”.

Politoloq qeyd edib ki, bütün hallarda atəşkəs problemin həlli deyil. Əlbəttə, Putin razılaşarsa, Tramp atəşkəsi qələbəsi kimi qələmə verəcək: “Ancaq keçmişdə Azərbaycan-Ermənistan qarşıdurmasında olduğu kimi, Rusiya-Ukrayna qarşıdurmasında da atəşkəsin pozulması ehtimalları yüksəkdir. Ukraynaya isə başda ABŞ olmaqla, heç bir Qərb ölkəsi təhlükəsizlik təminatı vermək istəmir. Təhlükə bundadır”.

□ Musavat.com

Trampın məktubunu Xameneiyə ərəb ölkələrindən biri çatdıracaq

ABŞ Prezidenti Donald Trampın məktubunu İranın Ali Rəhbəri Seyid Əli Xameneiyə ərəb ölkələrindən biri çatdıracaq.

APA xəbər verir ki, bu barədə İran xarici işlər naziri Abbas Araççı hökumətin iclasından sonra jurnalistlərə açıqlamasında deyib. O, Trampın Xameneiyə yazdığı məktubun ərəb ölkələrindən biri tərəfindən İrana çatdırılacağını açıqlayıb.

Nazirin sözlərinə görə, məktub yazılsa da, Tehrana hələ çatmayıb.

“ABŞ Prezidentinin məktubu yazılıb, amma hələ ki bizə çatmayıb. Qərara alınıb ki, məktubu ərəb ölkələrindən birinin nümayəndəsi tezliklə Tehrana çatdırsın”, - XİN rəhbəri əlavə edib.

Lavrov: “ABŞ-ın NATO-dan çıxacağına inanmıram”

Rusiya xarici işlər naziri Sergey Lavrov ABŞ-ın NATO-dan çıxacağı ehtimalına şübhə ilə yanaşdığını bildirib.

Musavat.com xəbər verir ki, onun sözlərinə görə, ABŞ Prezidenti Tramp bu mövzuda heç vaxt belə bir niyyəti açıq şəkildə ifadə etməyib.

“Tramp yalnız onu vurğulayıb ki, əgər NATO-ya üzv ölkələr ABŞ-ın onları müdafiə etməsini və təhlükəsizlik zəmanəti verməsini istəyirlərsə, lazım olan qədər maliyyə ayırmalıdır”, - deyər Lavrov qeyd edib.

□ Musavat.com

Rusiya-Ukrayna müharibəsinin şərti olaraq birinci mərhələsində (Trump dövrünə qədər) müttəfiqlərlə onların düşmənləri arasında manevr edərək yaxşı mənfəət qazanan Ermənistan hökuməti üçün şərtlər tamamilə dəyişib. Onun siyasi, iqtisadi, hərbi dayağı hesab olunan ABŞ-Avropa İttifaqı arasında getdikcə dərinləşən uçurum yaranıb.

Bunun əksinə, Birləşmiş Ştatlar Paşinyanı hakimiyyətdən qovmağa çalışan Rusiya ilə münasibətləri sürətlə bərpa edir. Hətta münasibətlər o qədər yaxşılaşıb ki, prezident Vladimir Putin Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin Şimali Atlantika Departamentinin direktoru Aleksandr Darçiyevi ABŞ-a yeni səfir təyin edib.

Bu arada erməni türko-loq Ruben Safrastyan iddia edib ki, yeni dünya düzənində Cənubi Qafqaz Rusiyanın ümumi təsir dairəsində qalacaq: “Cənubi Qafqazda Türkiyə faktorunun güclənməsi reallıqdır və düşünürəm ki, ABŞ da bununla razılaşacaq. Türkiyə Yaxın Şərqdə böyük bir oyuna başlayıb və o oyundan daha çox faydalanmağa çalışır, resurslarının böyük hissəsini də Yaxın Şərqə yönəldib. Buna görə də Ankara status-kvonu saxlayacaq və Cənubi Qafqazda çox fəallıq göstərməyəcək. Təbii ki, Türkiyənin son məqsədi Cənubi Qafqazı Türkiyənin təsir dairəsinə çevirməkdir, lakin indi bu, baş verməyəcək. İrana gəlincə, hazırda ciddi daxili problemləri olduğu üçün Cənubi Qafqazda aktiv olmayacaq”, - deyər Safrastyan qeyd edib.

Bəs Ermənistan bu labirintdən necə çıxacaq? ABŞ-Rusiya yaxınlaşması, Avropa İttifaqı-Rusiya qarşıdurması Ermənistana nə vəd edir? Türkiyənin qarşıdakı dövrdə Cənubi Qafqazda mövqeləri güclənəcək, yoxsa hazırkıdan o tərəfə keçməyəcək?

Politoloq Oqtay Qasımov “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, son iki ayda dünyada baş verən çox ciddi geopolitik dəyişikliklər Güney Qafqazdakı proseslərə də əhəmiyyətli dərəcədə təsir edir: “Son beş ildə qarşıdurma vəziyyətində olan ABŞ-la Rusiya arasında danışıqlar bərpa olunur, münasibətlər normallaşmağa doğru gedir və tərəflər artıq diplomatik münasibətləri bərpa edirlər, səfirlər təyin olunmaqdadır. Bu, yeni bir vəziyyət yaradır.

Paşinyan üçün “X günü” - İrəvan labirintdə Ermənistanı və Cənubi Qafqazı nələr gözləyir...

2022-ci ildən bəri ABŞ-Rusiya qarşıdurmasından faydalanmağa çalışan və buna xeyli dərəcədə nail olan Nikol Paşinyan iqtidarı hazırda komfortlu vəziyyətdə deyil. Bayden administrasiyası ilə sıx əlaqələrə malik olan Paşinyan və onun komandası seçkilər dövründə də Demokratların namizədi Kamala Harrise açıq dəstək verməklə özlərinin həm də yeni administrasiya ilə münasibətlərində müəyyən problemlər yaratdılar. Bundan başqa, Bayden administrasiyası ilə 14 yanvarda gedəraya “Strateji tərəfdaşlıq xartiyası”nın imzalanması da Ermənistanı vəziyyətdən çıxarmaq üçün yetərli sayılmır. Yeni administrasiya ilə əlaqələr qurmaq cəhdi hələ ki uğurla nəticələnməyib. Keçən ay Paşinyanın dövlət-siz şəkildə Amerikaya gətməsi və orada Trampa görüşə cəhd etməsinin uğursuz nəticələnməsi, vitse-prezident Venslə ayaqüstü görüş Ermənistan üçün hələlik hansısa dividentlər getirmir. Digər tərəfdən, Amerika-Rusiya yaxınlaşmasının, Ukraynada müharibənin bitirilməsinin, şübhəsiz, Ermənistan üçün, həmçinin Cənubi Qafqaz üçün də təsirləri olacaq, Rusiya Ukraynada istəklərinin əhəmiyyətli hissəsini əldə edəcək və bu da Rusiyanın mövqeyini gücləndirəcək. Bütün hallarda Rusiya əvvəllər də bəyan etdiyi kimi,

Cənubi Qafqazdan çıxmaq niyyətində deyil. Avropa İttifaqı və Bayden hökuməti son dörd ildə Rusiyanın bölgədən çıxarılması üçün ciddi fəaliyyətlər həyata keçiriblər, Rusiyanın Ermənistanda nüfuzu xeyli zəiflədilib, amma son dövrlər biz Ermənistanda rusiyameylli qüvvələrin güclənməkdə olduğunu görürük”.

Politoloq qeyd etdi ki, Ermənistanda yeni proseslərin başlanmasının da işartıları görünməkdədir. Hazırda Ermənistanın Avropa İttifaqı və Amerikadan birgə dəstək alması imkanları isə məhduddur: “Avropa İttifaqı ilə ABŞ hazırda özlərinin son 80 ildə münasibətlərinin heç də yaxşı dövrlərini yaşamırlar, tərəflər arasında ciddi fikir ayrılıqları mövcuddur. Xüsusilə beynəlxalq siyasətə münasibətdə, Ukrayna müharibəsi ilə bağlı mövqelərə görə tərəflər arasında fikir ayrılıqları var. O baxımdan Ermənistanın vəziyyəti həm də buna görə mürəkkəbləşir ki, Rusiyanın aktivləşməsi fonunda ABŞ tərəfindən Cənubi Qafqaza hələlik hansısa ciddi maraq hiss olunmur. Çünki Tramp administrasiyasının bu gün əsas üç prioritet istiqaməti var. Birincisi, Rusiya-Ukrayna savaşının dayandırılması, ikincisi isə Yaxın Şərqdə vəziyyətin sabitləşdirilməsi, İranla danışıqlar məsələsi və Çinlə münasibətlərdir. Güney Qafqaz hələlik Tramp hökuməti-

nin maraq dairəsində deyil, amma o demək deyil ki, hər zaman belə olacaq. Şübhəsiz ki, nə zamansa o qeyd etdiyimiz məsələlər yoluna qoyulandan sonra Cənubi Qafqaza da bir baxış olacaq. Çünki Güney Qafqazda da global güclərin maraqlarının kəsişməsi baş verməkdədir. Xüsusilə Orta dəhliz məsələsi ilə bağlı Qərb və Şərq bloku müxtəlif maraqlara malikdir. Bu baxımdan xüsusilə kommunikasiya ilə bağlı məsələlər, o cümlədən Mərkəzi Asiya ilə əlaqələr məsələsi Tramp administrasiyasını nə qədər maraqlandıracaq, yaxud bu məsələlərdə İsrailin mövqeyi necə olacaq kimi suallar var ki, bunları da nəzərə almalıyıq”.

O.Qasımov hesab edir ki, Tramp administrasiyasında erməni lobbisi ilə bu və ya digər münasibətləri olan şəxslər olduğuna görə Ermənistan dalından çıxması üçün bundan faydalanmağa çalışacaq.

Türkiyənin Cənubi Qafqaz bölgəsində roluna gəlincə, politoloq deyir ki, qardaş ölkənin bölgədə önəmli rolu var və olacaq: “Əsas faktorlardan biri Azərbaycanla Türkiyə arasında imzalanmış Şuşa Bəyannaməsidir. Suriyada məsələlər həllini tapandan və daxiləki proseslər normal məcraya düşəndən sonra Türkiyənin Cənubi Qafqaza diqqəti bir az da artacaq. Hazırda Cənubi Qafqazdakı proseslər müəyyən qədər axarında getdiyi üçün Türkiyə proseslərə aktiv qoşulmur. Hesab edirəm ki, Türkiyənin gələcəkdə Cənubi Qafqazda da rolu artacaq. Bu, həm də dövrün tələbidir”.

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
“Yeni Müsavat”

Eçmişdə kilsədə keçirilən görüşdə "Daşnaksütyun" partiyasının rəhbərliyi ilə Ermənistanın gələcəyi, Azərbaycanla bağlı məsələlər müzakirə olunub. Erməni mediası görüşün təfəsilatı barədə məlumat verməyə də, aydın olur ki, kilsə yenidən erməniləri qırğına vermək üçün öz siyasi kukllarını oyuna gətirməyə hazırlaşır.

Ümumiyyətlə, ermənilərin başına gələn fəlakətlərin əsas baskarlarından hesab olunan Eçmişdə kilsəsi yenidən fəaliyyətini gücləndirməkdədir. Erməniləri qanlı olaylara vəsilə edən kilsə bu dəfə də onun havasına oynayan daşnakları başına yığmaq istəyir.

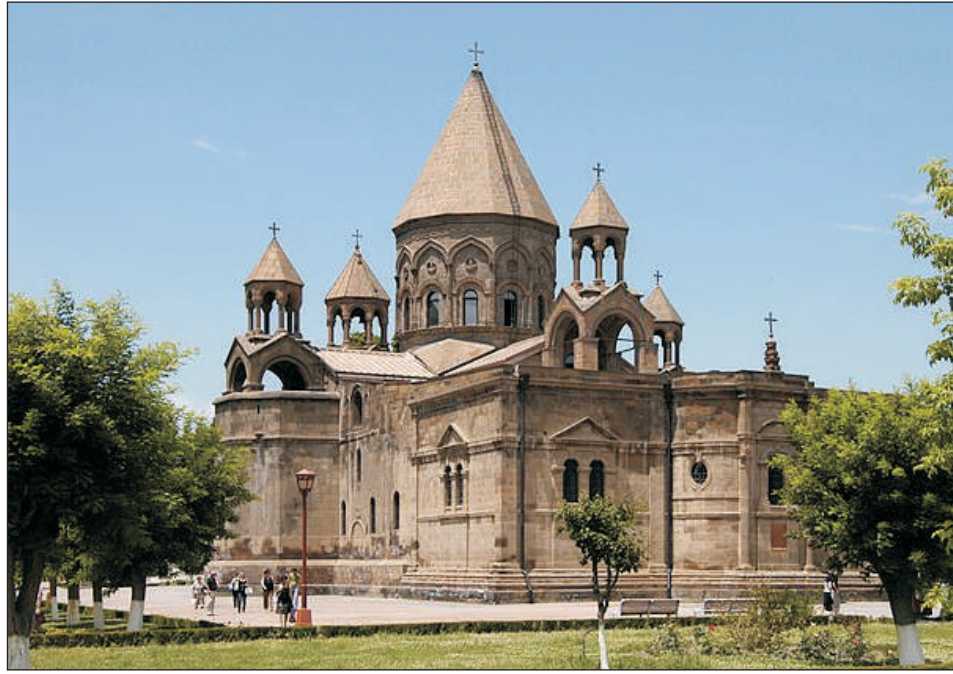
Ötən ay II Qaregin bildirib ki, Ermənistan guya təhlükədədir və hər zaman Azərbaycan tərəfindən "işğal" oluna bilər. "Vətən təhlükədə olanda bütün xalq mübarizə bayrağı qaldırmalıdır. Bu gün həmin gündür", - II Qaregin demişdi.

Kilsədə daşnaklarla görüş nəyə səbəb ola bilər? Erməni din xadimlərinin cəmiyyəti sülh sazişi əleyhinə səfərbər etməsi mümkündürmü?

Deputat Naqif Həmzəyev "Yeni Müsavat"a bildirib ki, Paşinyan hakimiyyətə gəldikdən sonra həm kilsənin, həm də "Daşnaksütyun" partiyasının mövqeyi Ermənistanda zəifləyib: "Xüsusilə də son günlərdə Paşinyanın gizli qapılar arxasında öz siyasi həmfikirləri ilə görüşlər keçirərək Azərbaycanın öz mövqeyindən geri çəkilmək niyyətində olmadığını deməsi ortaya iki sual çıxardı: ya Paşinyan öz siyasi həmfikirlərinin öhdəliklərini yerinə yetirməyə hazırlaşır, eyni zamanda göstəriş verib ki, vətəndaşları mümkün proseslərə hazırlamaq lazımdır, ya da siyasi həmfikirlərini mümkün müharibəyə hazırlıqla bağlı səfərbər etmək istəyir. Bu danışıqlardan sonra kilsədə, yəni Eçmişdə kilsəsində "Daşnaksütyun" partiyasının rəhbərləri ilə gizli görüşün keçirilməsi artıq müəyyən şübhələr doğurmağa başlayır. Kilsə tərəfindən verilən son açıqlamalardan aydın görünür ki, onlar revanşist fikirləri dəstəkləyirlər və kilsə "Daşnaksütyun"un nümayəndələrini daha çox müharibəyə səsləmək istəyir. Bu baxımdan keçirilmiş gizli görüşlərdən belə bir nəticəyə gəlmək olar ki, kilsə və "Daşnaksütyun" partiyasının rəhbərliyi birləşərək ya Paşinyanı devirmək istəyirlər, ya da sülh sazişi imzalanacağı təqdirdə buna hazır olmaq istəyirlər. Avropa müşahidə missiyasının mandatının 2027-ci ilin fevral ayına qədər uzadılması, eyni zamanda Ermənistanın havadarları tərəfindən aktiv şəkildə silahlandırılması, xüsusilə də hücum məqsədilə istifadə edilməsi nəzərdə tutulan silahların düşmənin ölkənin arsenalına daxil edilməsi müharibə

Erməni kilsəsi öz xislətinə sadıqdır - daşnaklarla gizli görüşün detalları

Deputat: "Azərbaycanın xüsusi xidmət orqanları bütün prosesləri tam nəzarətdə saxlayır"

bə ehtimalını gücləndirir. Həmçinin şərti sərhədboyu ərazilərdə müşahidə missiyası tərəfindən binokl siyasətinin aparılması, Azərbaycan Ordusunun mövqelərinə dair məlumatların Ermənistan ordusuna ötürülməsi, eləcə də Ermənistan ordusunun formalaşdırılması üçün xüsusi dəstək verilməsi də bu ehtimalları artırmaqdadır. Ola bilər ki, Paşinyan gizli qapılar arxasında məhz kilsə nümayəndələri ilə də görüşərək, həmin qüvvələri müharibə baş verəcəyi təqdirdə birləşməyə çağırış etsin və ya hər hansı bir təlimat versin. Bir sözlə, Ermənistanda baş verən proseslər, son dövrlərdə Ermənistan mediasında revanşist fikirlərin üstünlük təşkil etməsi və Azərbaycan əleyhinə aqressiv fikirlərin səsləndirilməsi, həmçinin Paşinyan tərəfindən sülh prosesini yubatmaq məqsədilə fərqli ideyaların ortaya atılması, "biz sülh istəyirik, ancaq Azərbaycan tərəfi sülhü dəstəkləmir" kimi fikirlərin formalaşdırılması bir növ aktiv toqquşmaya və ya müharibəyə hazırlığın signalı kimi dəyərləndirilməlidir. İstənilən halda kilsə və daşnakların birləşməsinin heç bir zaman bizim regionumuz üçün faydalı olmadığını altını qırmızı xətlə cizmaq lazımdır. Çünki bu birlik hər zaman müharibə, təxribat və soyqırımla nəticələnib. Keçirilmiş bu görüşdən də yeni təhlükəli plan-

ların ortaya çıxma ehtimalının olduğunu qeyd etməyi özümə borc bilirəm. İstənilən halda, Azərbaycan baş verən bütün prosesləri diqqətlə izləyir. Əgər Ermənistan tərəfi növbəti genişmiqyaslı təxribata əl atarsa, müharibə yolunu seçərsə, sülhə üz çevirib Azərbaycanla təhdid dili ilə danışmaq istəyərsə, Azərbaycanın əlində kifayət qədər bunun qarşısını almaq üçün imkanlar var. Mümkün təxribatların qarşısı da ən yüksək peşəkarlıq səviyyəsində alınacaq. Antiterror əməliyyatlarını və ondan əvvəl Ermənistan və separatçılar tərəfindən həyata keçirilən təxribatların qarşısının necə məhərətlə alındığını xatırlaya bilərik. Düşünürəm ki, baş verə biləcək hər hansı bir aktiv toqquşma və ya genişmiqyaslı təxribatların qarşısı da eyni məhərətlə bizim, rəşadətli, güclü silahlı qüvvələrimiz tərəfindən alınacaq. Azərbaycanın xüsusi xidmət orqanları bütün prosesləri tam nəzarətdə saxlayırlar. Ermənistan tərəfi anlamalıdır ki, Azərbaycanla güc və təhdid dili ilə danışmaq heç bir fayda gətirməyəcək. Ermənistanın havadarları tərəfindən ona verilən süni cəsarət isə nəticə etibarilə Ermənistanın məhvini gətirib çıxara bilər.

Siyasi şərhçi Azər Hüseynovun sözlərinə görə, erməni kilsəsi tarixən Ermənistan cəmiyyətində

yətinin böyük bir hissəsi kilsənin siyasi ritorikasına etibar etmir.

Bununla belə, kilsə revanşist qüvvələrlə əlaqələrini davam etdirir. Eçmişdə kilsəsində "Daşnaksütyun" partiyasının rəhbərliyi ilə keçirilən gizli bir görüşün detalları açıqlanmasa da, kilsənin radikal qüvvələrlə bir araya gələrək erməni cəmiyyətinin yenidən müharibə əhval-ruhiyyəsi formalaşdırmağa çalışması açıq-aşkaradır.

Lakin sual yaranır: erməni kilsəsi bu revanşist əhval-ruhiyyəni yenidən cəmləndirə bilərmi? Reallıq göstərir ki, bu, olduqca çətindir. Erməni cəmiyyəti 44 günlük müharibədən sonra xeyli dəyişib. Əhəlinin böyük bir hissəsi müharibənin Ermənistanı vurduğu ziyanı anlayır və yeni hərbi avantürələrin fəlakətli nəticələr doğuracağını bilir. Müharibənin Ermənistanı ən azı 20 il geriye saldığı açıq faktıdır. Ölkənin iqtisadiyyatı çökmüş vəziyyətdədir, işsizlik və yoxsulluq artır, ölkədə demoqrafik böhran yaşanır. Bütün bu problemlər fonunda cəmiyyətin müharibə istəməsi real görünür.

Bundan başqa, Ermənistanda indi artıq yeni nəsil formalaşır. Bu nəsil əvvəlki kimi radikal millətçi ideyalara o qədər də meyilli deyil. Əksinə, onlar daha çox Avropa dəyərlərinə və dünya ilə inteqrasiyaya üstünlük verirlər. Xüsusilə gənclər arasında kilsənin çağırışlarına laqeyd yanaşanların sayı artır. Bu isə o deməkdir ki, kilsənin və "Daşnaksütyun"un birlikdə həyata keçirmək istədiyi revanşist planlar geniş ictimai dəstək tapa bilməz. II Qaregin və "Daşnaksütyun" rəhbərliyi cəmiyyətdə bir qədər xaos və qeyri-müəyyənlik yaratmağa cəhd edə bilər, lakin onların əsas istəyi, Ermənistanın radikal qüvvələr ətrafında birləşməsi, mümkün görülmür. Müharibələrdən, siyasi qeyri-sabitlikdən, iqtisadi çətinliklərdən bezmiş xalq üçün revanşist çağırışlar, sadəcə, könül bulandıran ritorikadan ibarət ola bilər. Ona

görə də Eçmişdə kilsəsinin və daşnakların bu cəhdləri əslində Ermənistanın gələcəyi üçün heç bir ciddi təsir doğurmayacaq bir məğlubiyyət ritorikasının davamından başqa bir şey deyil".

Tanınmış siyasət yazarı Kənan Rövşənoğlu **uzun bir tarixi dövr ərzində ermənilərin dövləti olmayıb, onlar icma xalqı olublar:** "Erməni icmasını uzun bir dövr ərzində kilsə idarə edib. Kilsənin erməni cəmiyyəti üzərində hakimiyyətini məhz 19-cu əsrdə "Hınçaq", "Daşnaksütyun" kimi millətçi təşkilatlar "qırıblar". Amma buna baxmayaraq, kilsə hələ də erməni icması və dövlət üzərində ciddi təsirə malikdir. İndi isə biz müşahidə edirik ki, kilsə və millətçi cinah Nikol Paşinyanın şəxsində liberal cinahlə toqquşur və bu toqquşmada faktiki olaraq uduşur. Çünki ötən dövrdə millətçilik və kilsə siyasi hakimiyyətin əlində alət olub, nəticə etibarilə ölkəyə heç nə qazandıra bilməyib. Buna görə də onlar Paşinyanın şəxsində ciddi rəqiblə qarşılaşmada faktiki olaraq uduzurlar. Bu mənada kilsə və daşnaklar Paşinyana qarşı nəzəri olaraq birləşə bilərlər. Çünki dediyim kimi, o, hər ikisi üçün ortaq rəqibdir. Təbii ki, onların Paşinyana qarşı əsas "silahı" Azərbaycanla müharibə və Qarabağ mövzusu ola bilər. Kilsə isə həmişə müharibə mövzusunun əlində silah edib. Müharibədə məğlub olmuş erməni cəmiyyəti içərisində, təbii ki, qisasçılıq şüarları təsirli ola bilər. Lakin indiki halda millətçilər və kilsənin ittifaqının nəticə verəcəyini demək çətindir. Çünki Paşinyanın reytingi yüksəkdir, seçkilərdə üstünlük əldə edir. Ancaq nəzərə almaq lazımdır ki, kilsə və millətçilərin "uğuru" qararlıq və müharibəli dövrlərdə olur. Yeni Azərbaycanla gərginlik Ermənistanda kilsə və daşnaklara yeni nəfəs verə bilər. Bu da Paşinyanın reytingindən asılı olacaq. Hələlik Paşinyan erməni cəmiyyətini sülhə inandırır. Amma Paşinyanın reytingi aşağı düşərsə, bu, erməni cəmiyyətində daşnak və kilsəni gücləndirə bilər".

□ **Cavanşir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

Dədə Qorqudun yağmalanması boyu

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

Papaqdan, necə deyirlər, təzə qafiyə çıxıb. Ancaq yox, mövzumuza mənə baxımından daha çox “kəndə kinoçəkənlər gəlib, davalı kino olacaq” metaforası uyğun gəlir. Və həmişəki kimi, yenə dava sənət, yaradıcılıq, bədiiilik, zövq, səviyyə kimi mövzular üstündə deyil, pul üstündə düşübdür. Kino İttifaqı dövlətin kinoya ayırdığı pulun qəribə şəkildə gizlədildiyini, xərclənmədiyini söyləyir, Kino Agentliyi isə deyir, elə şey yoxdur, bu dəqiqə azı 3 kinoya pul axıdırıq.

Bir məşhur aforizm var: “İnsanlar üç halda daha çox yalan danışirlar - seçkidən əvvəl, ovda və müharibədən sonra”. Tərslikdən, bunun üçü də bizim vəziyyətimizə uyğundur, ona görə kinoçəkənlərin hansı yalan danışır, hansı düz danışır, müəyyən edə bilmirik. Əslində heç lazım da deyil. Çünki bu dava “O olmasın, bu olsun” kinosunda hambalın 1 abbası istəməyinə oxşayır. Şanlı hökumətimiz neçə illərdir həmin o 1 abbasını kino adamlarına göstərir, ancaq axırda vermir.

Misal üçün, hər il dövlət büdcəsindən bizim milli kinoya cəmi-cümü 5-6 milyon manat pul ayrılır. Halbuki təzəlikcə “Oskar” mükafatı almış Latviya cizgi filmi “Axın”ın büdcəsi elə bu qədər idi. Yəni bizim yeddi (misal üçün) yetim bədii filmə ayırdığımız büdcə bir multikin büdcəsi qədər deyil. Hərçənd heç multikimiz də çəkilmir. Dərd çox, həmdərd yox, rejissor qəvi, aktyor zəbun - şair demişkən...

Yenə bu yaxınlarda Londonda məhkəmə həmyerlimiz, Beynəlxalq Bankın əski müdiri Cahangir müəllimin zövcəsi Zamirə xalının qolf klubu və malikanəsini satışa çıxardı. Orada belə qanun vardır, Londonda əmlak alanda mənbəyini göstərməlisən. Əgər oğurluqdu, qapazlayıb alırlar. Ancaq qəribədir ki, oğurlanan yere qayıtmırlar. Yəni bizə. Bu ingilislər qazanmağın yaxşı üsulunu tapıblar, vallah. Nəse. Zamirə xaladan əldə edilən vəsait 20 milyon funt sterlinqə yaxın idi. Toplasan, 6-7 il kino çəkməyə bəs edərdi. Buyur. Əri döyən arvadı, it də tutdu bir yandan.

Milli sərvətlərimiz orada-burada beləcə çax-çux edilir, biz isə qəpik-quruş üstündə qırışırıq. Məsələn, bu yaxında bir mövzunun da tozunu silmişdilər, sən demə, haçansa dövlət “Dədə Qorqud” serialı çəkmək üçün 1 milyon manat ayırıb, lakin o pul hara gedib, bilən yoxdur. Ssenariçi əkişdirib, yoxsa rejissor, ya Şöklü Məlik dəstəsi ilə “Azərbaycanfilm”i basıb, yağmalayıb, sirri-xudadır. Şükür, heç olmazsa qırx incəbelli qız yerində çağbacağ durur. Toylara, xınayaxdırlar, efrirlər çıxırlar, sənəti ölməyə qoymurlar.

Yaxşı yadıma düşdü, QHT-lər üzrə dövlət agentliyinin mətbuat katibi də ötən günlərdə gözəl bir müsahibə vermişdi, deyir, bizə layihə göndərənlərin içində çoxlu mənasız sənədli film ssenariləri olur. Beş-on nəfəri stulda otuzdurub, zəvzədirlər, məsəl üçün, Zəngəzur dəhlizi haqqında guya sənədli kino qayırırlar. Maşallah, müstəqillik dövrümüzdə “sənədli” kinomuz bu cür zir-zibillə doludur. Yarısı patriotizm temasındadır, yarısı da guya kiminsə portretidir. Sovet TV-si üslubunda çəkilən bu karikatur sənədli filmlərə baxanda adamın qusmağı gəlir - ən yaxşı halda.

Patriot demişkən... Təzəlikcə bir gülməli hadisə də oldu kino aləminizdə: Kino Agentliyi nəzdində ekspert şurası qayırdılar. Guya oradakı yoldaşlar filmlərə baxıb qiymət verməlidir. Hansını harada, kimə, saat neçədə göstərmək olar və sairə - belə başa düşdüm. Tragikomediya isə o idi ki, həmin ekspertlərdən biri özü də rejissordur və 90-cı illərdə çəkdiyi Qarabağ temalı filmi heç kim ekranda göstərmir, çünki filmdə erməni və azərbaycanlı əsgər saxta şəkildə qaradaşlaşırdılar. (Bircə Zeynəb xanımın məşhur saundtreki çatışmırdı: “Kür, Araz, Ararat” və s. - ardını özünüz bilirsiniz).

Bayaqkı söhbətə qayıtsam, Dədə Qorqud serialını Vaqif Mustafayevə vermək lazım idi. O, bunu əla çəkərdi. Məsəl üçün, 1 milyon manat itir, Dədə Qorqud pulu axtarır, pul Dəli Domrulun körpü tikintisindən çıxır və sairə.

Niyə də çəkməsin? Guya “Dədə Qorqudu kim görüb ki”?

Bu gün - martın 13-də İsveçrənin Ermənistandakı səfirliyi qarşısında mitinq təşkil olunacaq. Səbəb nə olsa yaxşıdır? Məsələ ondadır ki, 2024-cü ilin dekabrında İsveçrə parlamentinin aşağı palatası - Milli Şura yerli hökuməti “Dağlıq Qarabağ münaqişəsi”nin sülh yolu ilə həllinə həsr olunmuş beynəlxalq konfrans təşkil etməyə çağıran qətnamə qəbul edib.

Uydurma “artsax”ın qondarma “parlament”inin bununla bağlı “bəyanatı”nda deyilir: “2025-ci il martın 18-də bizim üçün çox vacib olan bu məsələ İsveçrə parlamentinin yuxarı palatası - Kantonlar Şurasında müzakirə olunacaq. Bununla əlaqədar, martın 13-də saat 13:30-da İsveçrənin Ermənistan Respublikasındakı səfirliyi qarşısında mitinq təşkil olunacaq. Bu aksiyada biz aşağı palatanın atdığı addımlara görə İsveçrə Parlamentinə minnətdarlığımızı bildirecək, yuxarı palatada qətnamə qəbul etməyə çağıracağıq. Habelə İsveçrə hökumətini “artsax” sakinlərinin geri qaytarılması üçün öz neytral rolundan istifadə etməyə çağıracağıq”.

Əvvəla, Ermənistanda hələ də miflik “artsax”ın hansısa “institutları”nın qalması, görəsən, nədən xəbər verir? Niyə onlar ləğv edilmir, əksinə, yığışb bəyanat vermələrinə şərait yaradılır? Yeri gəlmişkən, Nikol Paşinyan da xil, hökumətinin aparıcı üzvləri bu “institutları”nın ölkənin təhlükəsizliyinə təhdid yaratdığını bildiriblər. Hani bəs? İkincisi, bu mitinqlər nəyi dəyişəcək? İsveçrə Azərbaycan və Ermənistan arasında nə dərəcədə neytral vasitəçi ola bilər, əgər rəsmi Bakı vasitəçiyə, ümumiyyətlə, ehtiyac görmürsə?

Vətəndaş Həmrəyliyi Partiyasının sədr müavini Samir Əsədli “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, İsveçrə parlamentinin aşağı palatasının qətnaməsi ermənilər tərəfindən çox şişirdilib. Partiya funksioneri dedi ki, qətnamə konfrans keçirməyə çağırışdır və yuxarı palatanın bu niyyəti dəstəkləməsi xahiş olunur. S.Əsədli vurğuladı ki, ermənilər indi ən kiçik dəstəyə belə möhtac olduqlarını hiss etdirirlər: “Yəni İsveçrə parlamentinin aşağı palatasında erməni lobbisinin təsir elementləri hiss olu-

Revanşistlər Bakıya qarşı toplanır - bu gün İrəvanda...

Ermənistanda “Dağlıq Qarabağ münaqişəsi” ilə bağlı mitinqə icazə verilməsinə Azərbaycandan sərt etirazlar...

nur. Avropada erməni lobbisi fəaldır və ayrı-ayrı parlamentlərə nüfuz etməyə can atırlar. Məsələn, Niderland, Lüksemburq, elə İsveçrə kimi ölkələrin deputatlarını kampaniyaya cəlb edirlər. Məncə, burada böyütməli hadisə yoxdur. İsveçrəli deputatlar Qarabağın xəritədə yerini belə bilmirlər. Biz belə kampaniyaların çox şahidi olmuşuq. Təbii ki, Azərbaycan parlamentindən İsveçrə parlamentinə məktub göndərilməlidir. S.Əsədli ermənilərin çağırışlarının nəticə verəcəyini gözləmir: “Hətta Bayden kimi erməni-pərəstin dövründə Konqresə çoxsaylı qətnamələr, qanun layihələri təqdim olunmuşdu. Heç biri keçmədi. Eləcə də İsveçrənin parlamentində yuxarı palata bu bəyanatları eşitməyəcək. Hətta qətnamə qəbul edilsə belə mənasızdır. Deyək ki, konfrans təşkil olundu, bunun nəticəsi nədir? Sadəcə, piar, səs-küy salmaq cəhdləri. Görün nə günə qalıblar ki, konfrans təşkili üçün yalvaq palatasında erməni lobbisinin təsir elementləri hiss olu-

ki, Ermənistan hakimiyyəti İsveçrənin İrəvandakı səfirliyi qarşısında mitinq keçirilməsinə mane olmalıdır: “Çünki Simonyan özü etiraf edib ki, “artsax”ın fəaliyyəti ölkənin milli təhlükəsizliyinə təhiddir. O zaman, bunun qarşısı alınmalıdır. Son vaxtlar Ermənistan parlamentində də qondarma bayrağı görmək olur. Bu da yolverilməzdir və Paşinyan iqtidarının qeyri-səmimiyyəti. Ümumiyyətlə, Ermənistanda “artsax” adı ilə yığıncaqların keçirilməsi qadağan olunmalıdır”.

Milli Cəbhə Partiyasının sədr müavini Ehtiram Mehdiyev isə açıqladı ki, İsveçrənin Bakıdakı səfirliyini məlumatlandırmaq olar və rəsmi Bakının bəyanat verməsi də mümkündür. Onun sözlərinə görə, İsveçrə siyasi proseslərdə aktiv dövlət deyil, lakin Qarabağdan gedən ermənilərlə bağlı bu çağırışların olması göstərir ki, Fransa'nın həmin ölkəyə təsiri var: “Avropa Birliyi ölkələri arasında Fransaya yaxın olanlar Azərbaycana qərəz nümayiş

etdirir. Fikir verin, Kipr, Yunanıstan, Lüksemburq, Niderland, İsveçrə və bu kimi bezi ölkələrin senatları, parlamentdə olan palatalar bəyanatlarla çıxış edirlər. Onlar erməni məsələsini yenə piara çevirirlər. Burada məqsəd təzyiq etməkdir. Lakin Azərbaycan Qarabağdan dinc erməniləri qovmayıb. Eyni zamanda münaqişə keçmişdə qalıb və Ermənistan Qarabağın bizə aid olduğunu təsdiq edir. O halda, “Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli” mövzusunda necə konfrans təşkil etmək olar? Axı bu münaqişə həll olub, Azərbaycan ərazi bütövlüyünü təmin edib, Ermənistan da bunu təsdiqləyir. Hazırda sülh danışıqları gedir, sərhədlərin delimitasiyası ilə bağlı görüşlər keçirilsə, hansı münaqişənin həllindən söhbət gedə bilər? Ona görə də həmin aksiya provokasiyadır. Rəsmi İrəvan ləğv edilmiş qondarma rejimin oradakı fəaliyyətinə göz yummalı deyil. Bu, ərazi iddiası deməkdir və sülh prosesinə zərər vurur”.

✉ **Emil SALAMOĞLU,**
 “Yeni Müsavat”

Avropa Birliyinin (AB) Ermənistandakı müşahidə (oxu: casus - red.) missiyasının üzvləri Azərbaycanla həmsərhəd ərazilərdə müşahidələrini davam etdirirlər. Martın 10-da onlar növbəti dəfə Qubadlı rayonu ilə həmsərhəd əraziyə gəlib, “binokl”la müşahidə aparıblar. “Yeni Müsavat” xatırladır ki, Azərbaycan sərhədciləri müşahidə missiyasının hərəkətlərini qeydə alıb. AB missiyasının rəhbəri və 2023-cü ildən ona rəhbərlik edən Markus Ritter işinin “çətinliyi” barədə erməni jurnalistlərə şikayət edib. “Azərbaycanlılar bizi nəinki öz tərəflərindən lentə alır, hətta bəzən biz tərəfə qışqırırlar”, - Ritter gileyənib.

Bununla belə, o, “vəziyyətin sabit olduğunu, gərginlik riskinin olmadığını” bildirib. Həlbuki Ermənistan ordusu şərti sərhəddə məhz AB missiyasının himayəsi altında istehkam və səngər işləri həyata keçirir. Caliber.az isə bildirir ki, sərhəd boyunca, xüsusilə də mümkün toqquşma zonalarında kəşfiyyat işləri fəallaşmış. Avropalı “müşahidəçilər” sisteməti olaraq əraziləri araşdırır, zəif mövqeləri müəyyənləşdirir, Azərbaycan Ordusunun dislokasiyasını təhlil edirlər. Faktiki olaraq, monitorinq adı altında Ermənistan hərbi komandanlığına məlumat ötürməklə məşğuldurlar ki, bu da neytrallıq prinsipinin kobud şəkildə pozulması deməkdir.

Nəzərə alsaq ki, Rusiya da bu missiyanın əleyhinədir, Ukrayna müharibəsinin bitməsi və ABŞ-Rusiya barışıqları ilə AB missiyasının aqibəti necə olacaq, onun vaxtından əvvəl Ermənistanı tərk etməsi mümkündürmü? Üstəlik, Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh müqaviləsi mətninin razılaşdırılmamış iki bəndindən biri məhz sərhəddən üçüncü qüvvənin çıxarılması

ilə bağlıdır. Xatırladaq ki, AB-nin müşahidə missiyası mütəmadi olaraq Azərbaycanla sərhəd boyu müşahidələr aparır. Ermənistanın Azərbaycanla sərhədindəki 200 nəfərlik müşahidə missiyasının mandatı 19 fevral 2027-ci ilədək uzadılıb.

Professor Qabil Hüseynlinin “Yeni Müsavat”a bildirdiyinə görə, son qərarın dəyişməsi gözlənilmir. Onun fikrincə, missiya 2027-ci ilədək sərhəddə qalmağa davam edəcək. Bununla yanaşı, professor istisna etmir ki, həmin dövrə qədər sərhədlərin delimitasiya edilmiş ərazilərindən həmin kəşfiyyat qrupları çıxıb bilər. Q.Hüseynli Paşinyanın da bu təklifi irəli sürdüyünü xatırladır: “Bundan əlavə, Ermənistan gələn il referendum hazırlaşır. Əgər bu müddət ərzində yekun sülh sənədi imzalanarsa, sözügedən missiya regionu vaxtından tez tərk edə bilər. Beləliklə, 2027-ci ilə qədər qalmamaları mümkündür. Ancaq ABŞ-Rusiya dialoqunun bərpasının sərhəddəki missiyanın fəaliyyətinə təsir edəcəyi haqda deyənləri bölüşmürəm”.

Sərhədimizdəki “casus”ların qaranlıq əməlləri...

ABŞ-Rusiya yaxınlaşması fonunda AB-nin destruktiv missiyası vaxtından əvvəl bölgədən gedə bilərmə? - rəy

Q.Hüseynli bunu iki səbəblə izah edir: “Birincisi, Avropa Birliyinin bu missiyanı yerləşdirməkdə məqsədi Er-

mənistanda təsirlərini artırmaq və Rusiyanı Cənubi Qafqazda sıxışdırmaqdır. Yeni missiyanın fəaliyyəti Azər-

baycanla Ermənistan arasında gərginliyə səbəb olmaqla yanaşı, Rusiyaya qarşı yönəlib. İkinci amil isə ABŞ-la Av-

ropa arasında yaranmış kəskin qarşıdurmadır. Tramp Amerikası ilə Brüsselin problemləri olduqca, Avropa İttifaqı bu missiyanı davam etdirməyə üstünlük verəcək. Üstəgəl, Ciddə şəhərində keçirilən ABŞ-Ukrayna danışıqlarında atəşkəs qarşılığında hərbi yardımların bərpası razılaşdırıldı. O deməkdir ki, ABŞ-Rusiya yaxınlaşması haqda danışmaq tezdir. Gəlin tələsməyək. Hətta Rusiya rəsmiləri də bunu söyləyirlər. Ona görə bu yaxınlaşma olmadıqca da avropalı “casus”lar bölgədə qalacaqlar”.

Professorun sözlərinə görə, sadəcə, onların fəaliyyəti anormaldır: “Azərbaycan haqlı olaraq etiraz edir. Bizim dislokasiya məntəqələrini izləmək yolverilməz haldır. Bununla demək istəyirlər ki, guya şərti sərhəddə atəşkəsə nəzarət edirlər, eskalasiya risklərini təftiş edirlər. Yeni şərti sərhəddə ordumuzun dislokasiya məntəqələrinin yerdəyişməsi fonunda guya hərbi bölmələrimiz irəliləyər, Ermənistan ərazisinə girə bilər. Bu da cəfəngiyyatdır. Odur ki, bütün məsələlərin kompleks həlli sərhədlərin delimitasiyasını sürətləndirməkdən keçir”.

Emil SALAMOĞLU, “Yeni Müsavat”

“Bu gün ipi başqasında olandan hər an neqativ sürpriz gözləmək olar” - sensasion açıqlamalar

“Ermənistanın Azərbaycanla sülh müzakirələri və ölkələr arasında ehtimal olunan saziş bəzi neoimperialist dairələri ciddi şəkildə narahat edir. Faktiki müşahidə edilən odur ki, Qərb dövlətləri guya sülhə dəstək olduğunu bildirsə də, əslində Ermənistanı əlaqələrin normallaşmasından uzaqlaşdırırlar”.

Sosial Tədqiqatlar Mərkəzinin baş mütəxəssisi, politoloq Tural İsmayilov bunu Musavat.com-a açıqlamasında söyləyib. Qeyd edək ki, Ermənistanın sürətlə yeni müharibəyə hazırlaşmasını sübut edən kifayət qədər arqumentlər, faktlar var. Üstəlik, Ermənistan rəhbərliyinin aprel ayı üçün “mini səfərbərlik” elan etməsi də bu hazırlıqların tərkib hissəsidir və sülhü pozan təxribatçı addımdır. Digər tərəfdən, Ermənistan XİN-in sabiq başçısı Vardan Oskanyan avantürist bəyənətlərlə çıxış edib. İrəvanda “artsax xalqının əsas hüquqlarının müdafiəsi üzrə komissiyanın” iclası haqda Ermənistanın keçmiş xarici işlər naziri Vardan Oskanyanın yaydığı məlumatda bir neçə diqqətçəkən məqam var. Onun dediklərindən belli olur ki, hələ 2023-cü ilin sentyabrında bütün dünyaya qondarma “artsax” və ona tabe oyuncaq strukturlarının ləğvini elan etsə də, hələ də “milli əsaslamələy” adı altında “fəaliyyət göstərirlər”, hətta bəzi ölkələrdə görüşlər də keçirirlər.

Oskanyan qeyd edir ki, “komissiya öz söylərini artsaxın məcburi köçkün əhalisinin təhlükəsiz, kollektiv və ləyaqətlə qayıtmasının təmin edilməsinə, Bakı həbsxanalarında qanunsuz saxlanılan erməni girovlarının azad edilməsinə yönəldib”. İddia olunur ki, guya ATƏT-in Minsk Qrupunun üç həmsədr ölkəsi - ABŞ, Rusiya və Fransa ermənilərin geri qayıtmaq hüququnu açıq şəkildə dəstəkləyib. Oskanyan ya bilərəkdən, ya da bilməyərək Ermənistanı Azərbaycanla qarşı beynəlxalq miqyasda hazırlanan təxribat planlarını açıqlayıb. “Bu yaxınlarda İsveçrə Milli Şurası artsax və Azərbaycan nümayəndələrinin dialoq apara biləcəyi platformanın yaradılması təklifini qəbul edib. Bir neçə oxşar qətnəmə Avropa paytaxtlarında və ABŞ Konqresində müzakirə olunur. Bu günə qədər əldə edilmiş nailiyyətlərə əsaslanaraq, komissiya öz işinin həlledici mərhələsinə qədəm qoyub. Yaxın aylarda o, Va-

Tural İsmayilov

şinqton, Brüssel, Cenevrə və digər şəhərlərdə təşkil olunan tədbirlərdə iştirak edəcək, vasitəçilik prosesi üçün zəruri olan diplomatik atmosferin yaradılmasına yönəlmiş yüksək səviyyəli görüşlər keçirəcək”, - Oskanyan deyib.

Politoloq Tural İsmayilov bütün bunları təsadüfi saymır: “İlin sonuna qədər sülhlə bağlı Azərbaycanın qalib ölkə kimi diktə etdiyi şərtlər Ermənistan tərəfindən qəbul olunmuş görünərsə də, rəsmi İrəvandan siyasi rıçaq kimi istifadə edən qüvvələr prosesin “ölü nöqtədən” tərpənməməsi üçün əllərindən gələni əsir-

gəmirirlər. Sülhün aktuallaşdığı və delimitasiya komissiyalarının görüşlərinin keçirilməsi fonunda Fransanın Ermənistanı silahlandırması, ABŞ-in bütün vasitələrlə Azərbaycana qarşı haqsız dezinformasiya hücumları sülh prosesinə əngəl törədir”.

Bu arada, Caliber.az-in yaydığı məlumat da rəsmi İrəvanın təhlükəli oyunlarından xəbər verir. Ciddi məlumat mənbələrinə malik olan saytın məlumatına görə, Ermənistan hakimiyyəti xarici auditoriyaya yönəlmiş sülhə hazır olması barədə bəyanatlara baxmayaraq, Azərbaycanla yeni müha-

ribəyə fəal şəkildə hazırlaşır. Bildirilib ki, rəsmi İrəvanın son hərəkətlərinin bütün məntiqi, revanşist əhval-ruhiyyə ilə dolu və güclü şəkildə militarizasiya olunan, regionun tezliklə erməni tərəfinin təhrik etdiyi növbəti müharibə ilə partlayacağı göstərir. Üstəlik, Ermənistan artıq qarşıdurmanın yeni mərhələsinə hazırlıqlarını gizlətmir - belə ki, keçən həftə hökumətin iclasında elan edilib ki, ehtiyatda olanların növbəti toplantıları Ermənistanda 1 aprel - 13 iyun tarixlərində keçiriləcək.

T.İsmayilov yayılan xəbərlərin əsaslı olduğunu bildirir: “Qərb şəbəkələri ha-

zırda Ermənistan cəmiyyəti içərisində Azərbaycan əleyhinə aqressiv ritorikanın qalmaqda maraqlı tərəf kimi görünür. Ermənistanın sülh prosesi ilə bağlı qeyri-səmimi mövqeyi həm də bir daha nümayiş etdirir ki, bu ölkənin normal siyasi baxışları mövcud deyil”.

Politoloqun sözlərinə görə, Ermənistan dövlətçiliyi sanki formal xarakter daşıyan bir strukturdur: “Xarici güc mərkəzlərinin Ermənistanın qərarlarına ciddi təsirləri də var. Bütün bunlar isə regionu təhdid edən vacib amillərdir. Ermənistanın dövlət kimi mövcudluğu təkəcə Azərbaycanla sülh müqaviləsinin imzalanmasından aslıdır. Ermənistan bunu dərk edərək ya regionda əməkdaşlığa çalışacaq, ya da bu ölkənin siyasi alət kimi istifadəsi davam edəcək. Ermənistanın bir dövlət olaraq düşdüyü çətin iqtisadi vəziyyətdən və siyasi xaosdan yeganə qurtuluşu Azərbaycanla sülhdən keçir. Ermənistan iradə göstərməli, Türkiyə ilə münasibətləri normallaşdırmalı, eyni zamanda regional əməkdaşlıqdan imtina etməyərək bölgənin güc mərkəzləri ilə hesablaşmağı bacarmalıdır. Lakin Pasinyan komandası Ermənistanda müxtəlif siyasətlərin dilindən “artsax” oyununu bitirmir. Bu gün ipi başqasında olandan hər an neqativ sürpriz gözləmək olar”.

E.PASASOY, Musavat.com

Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına əsasən, 2025-ci il fevralın 1-i vəziyyətinə Azərbaycanda iqtisadi fəal əhalinin sayı 5 milyon 312,6 min nəfər olub ki, onlardan da 5 milyon 29,9 min nəfərini məşğul əhali təşkil edib. 2024-cü il fevralın 1-nə iqtisadi fəal əhalinin sayı 5 milyon 250,2 min nəfər, məşğul əhalinin sayı isə 4 milyon 963,5 min nəfəri olmuşdu. Beləliklə, aydın olur ki, bir il ərzində ölkənin əmək bazarına 62,4 min nəfər əmək qabiliyyətli şəxs daxil olub.

Rəsmi statistikaya əsasən, 2024-cü ildə Azərbaycanda 15 min 942 iş yeri bağlanıb. Bu, 2023-cü ilə müqayisədə 1 033 iş yeri və ya 7 faiz çoxdur. Bu dövrdə bağlanmış iş yerlərinin 30,1 faizi qeyri-dövlət sektorunun payına düşüb. İş yerlərinin 29,7 faizi müəssisə və təşkilatların fəaliyyətlərinin dayandırılması, 70,3 faizi isə fəaliyyət göstərən müəssisə və təşkilatlarda aparılan ixtisarlara bağlıdır.

Cari il yanvarın 1-i vəziyyətinə Azərbaycanda muzdlı çalışan işçilərin sayı 1 milyon 778,5 min nəfər təşkil edib. Bunların 882,8 min nəfəri iqtisadiyyatın dövlət sektorunda, 895,7 min nəfəri isə qeyri-dövlət sektorunda çalışıb. 2024-cü il yanvarın 1-i vəziyyətinə muzdlı çalışan işçilərin sayı 1 milyon 741,8 min nəfər olub. Bu zaman dövlət sektorunda 899,1 min nəfər, qeyri-dövlət sektorunda isə 842,7 min nəfər çalışıb. Beləliklə, bir ildə dövlət sektorunda işçi sayı 16,2 min nəfər azalıb, qeyri-dövlət sektorunda isə 53 min nəfər artıb.

Ötən il bağlanan iş yerlərinin regional bölgüsünə baxsaq, işğaldan azad olunan rayonlarda artım görünür: Ağdamda 2023-cü ildə 1 iş yeri bağlanmışdısa, 2024-cü ildə 49 iş yeri bağlanıb. Laçında isə son bir il ərzində bu göstərici 1-dən 37-yə yüksəlib. Salyanda isə son bir il ərzində 2023-cü ilə nəzərən daha 205 iş yeri fəaliyyətini dayandıraraq (26,6 dəfə artım), 2024-cü ildə bağlanmış iş yerlərinin sayı 213-ə yüksəlib. Yardımlıda iş yerlərinin bağlanması illik 22,7 dəfə (65 yer), Tərtərdə 19,4 dəfə (92 yer), Kəlbəcərdə 15,4 dəfə (72 yer) sürətlənib. Abşeron ərazisində 1 006 iş yerinin fəaliyyətinə son verilib ki, bu da il ərzində 12 dəfə (922 yer) artım deməkdir. Ağstafada və Lerik illik 11,4 dəfə artım baş verib. Say ifadəsində Ağstafada 198, Lerikdə 52 yer artım olub. Şabran üzrə bağlanmış iş yerlərinin sayında 10,1 dəfə (64 iş yeri) sürətlənmə baş verib (Fed.az).

Rəsmi statistika həmçinin yeni açılan iş yerlərinin

On rayonda minlərlə iş yeri bağlanıb - əmək bazarımızdakı çətinliklər

sayını açıqlayır. Bildirilir ki, 2024-cü il ərzində ölkədə 91,7 min yeni iş yeri açılıb. Bu dövrdə yaradılmış iş yerlərinin 91,6 faizi qeyri-dövlət sektorunda, 75,2 faizi Bakı şəhərində açılıb. Yeni açılmış iş yerlərinin cəmi 13,0 faizi yeni yaradılan, 85,9 faizi mövcud müəssisə və təşkilatlarda açılıb.

Bundan əlavə, 2025-ci il fevral ayının 1-i vəziyyətinə Dövlət Məşğulluq Agentliyinin yerli qurumlarında qeydiyyatda alınmış işsiz şəxslərin sayı 225,6 min nəfər olub: onların 48,0 faizini qadınlar təşkil edib.

İqtisadçı-ekspert Natiq Cəfərli rəsmi statistikanın ölkədəki məşğulluqla bağlı real vəziyyəti əks etdirmədiyi qənaətinədir: "Rəsmi məlumatda deyilir ki, yanvarda iqtisadi fəal əhalinin sayı 5 milyon 312,6 min nəfər olub, onlardan 5 milyon 29,9 min nəfəri məşğul əhalidir. Yeni ölkədə iqtisadi fəal əhali sayından məşğul əhalini çıxıblar, bununla da işsizlik rəqəmini elan ediblər. Bura qədər aydın oldusa, indi uyğunsuzluqları qeyd edək. Belə ki, Azərbaycan Respublikasında "Əhalinin məşğulluğu haqqında" Qanun var, qanunun ilk 2 maddəsi məşğul əhali tanıtımına həsr olunub:

Maddə 1. Vətəndaşların məşğulluğu

1. Məşğulluq - vətəndaşların Azərbaycan Respubli-

kasının qanunvericiliyinə zidd olmayan, onların şəxsi və ictimai tələbatının ödənilməsi ilə bağlı olan və bir qayda olaraq onlara qazanc (əmək gəliri) gətirən hər hansı fəaliyyətidir.

2. Vətəndaşlar öz məhsulları və yaradıcı əmək qabiliyyətini sərf etməkdə müstəsna hüquqa malikdirlər. Qanunvericilikdə xüsusi müəyyən edilmiş hallardan başqa, əməyin hər hansı formasına məcbur etməyə yol verilmir.

Maddə 2. Məşğul vətəndaşlar

1-ci maddədə nəzərdə tutulan mənada məşğul vətəndaşlara aşağıdakılar aiddir:

- Muzdlı işləyən, o cümlədən tam və ya natamam iş vaxtı şəraitində haqq müqabilində iş gören, habelə haqqı ödənilən başqa işi (xidməti) olanlar;

- əmək iqtidarsızlığı, məzunluq, ixtisasartırma, tətillər və ya başqa səbəblər üzündən istehsalatın dayanması ilə əlaqədar iş yerində müvəqqəti olmayanlar;

- Özünü işlə müstəqil təmin edənlər, o cümlədən sahibkarlar, fərdi əmək fəaliyyəti ilə məşğul olan şəxslər, həmçinin fermerlər, onların istehsalda iştirak edən ailə üzvləri.

Deməli, ölkədə qanunla "məşğul" əhali kimə deyilir, bunu da bildik. Xatırladım ki, DSK məmləkətdə 5 milyon

300 min əhalinin, ödənişli əsaslarla hansısa bir işlə məşğul olduğunu deyir.

Gələcək digər rəsmi rəqəmlərə: 1) Bu il yanvarın 1-i vəziyyətinə Azərbaycan iqtisadiyyatında muzdlı çalışan işçilərin sayı ilkin məlumatlara əsasən, 1 milyon 778,5 min nəfər olub; 2) Ölkədə VÖEN-lə çalışan 700-800 min işçi var, tutulmuş, onların hamısı aktivdir; 3) Pay torpağı olanların hamısına, onların ailə üzvlərinə ölkədə "fermer" deyib rəsmiləşdirirlər - onların sayı da, təqribən 1 milyon 400 min nəfərdir.

Rəqəmləri cəmləyək - təqribən, 4 milyon nəfər alınır, artıqlaması ilə hesablayanda belə rəqəm ortaliqə çıxır.

Hökumətə sualım var - özünü deyirsiniz ki, ölkədə məşğul əhali sayı 5 milyon 300 min nəfərdir, sizin təsnifatınıza görə (bu təsnifatın özü də yanlışdır - məsələn, hər torpağı olana, onun ailə üzvlərinə "fermer" demək olmaz), bütün məşğul əhalini toplasaq, 4 milyon nəfər alınır. Yaxşı, bəs 1 milyon 300 min nəfər nə ilə məşğuldur?! İşsizdirsə, nədən işsiz kimi qeydiyyatda yoxdur, bu qədər adam qeyri-rəsmi çalışırsa, niyə buna göz yumulur?!"

Dünyada əhalinin məşğulluğunun təminatında kiçik və orta biznes subyektləri mütləq aparıcı mövqeyə sahib olur. Azərbaycanda isə bu göstərici

dünya ortalamasından xeyli aşağıdır. Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankının (EBRD) Azərbaycandakı nümayəndəliyinin rəhbəri Natali Mouravitz Bakıda keçirilən I Milli Maliyyə Əlçatanlığı Forumunda bildirdi ki, Azərbaycanda mikro, kiçik və orta biznes (MKOB) ölkə iqtisadiyyatında əlavə dəyərin təxminən 15 faizini təmin edir: "Azərbaycanın mikro, kiçik və orta sahibkarlıq müəssisələri əhəmiyyətli, lakin hələ tam reallaşdırılmamış potensiala malikdir. Bu gün onlar iqtisadiyyatda əlavə dəyərin təxminən 15 faizini və yaradılan iş yerlərinin 50 faizini təmin edir, bu isə İqtisadi Əməkdaşlıq və İnkişaf Təşkilatına (İƏİT) üzv olan ölkələr üzrə orta göstəricidən xeyli aşağıdır".

O vurğulayıb ki, bu seqmentdə bir çox müəssisələr ticarət, nəqliyyat, mehmanxana və restoran biznesi kimi aşağı əlavə dəyərə malik sahələrdə cəmləşib. Lakin onun fikrincə, innovasiyalara yönəlmiş şirkətlər Azərbaycanın iqtisadi inkişafında növbəti mərhələnin lokomotivləri ola bilər: "Rəqəmsallaşma bu transformasiyanın əsas amilidir. Texnologiyalar kiçik biznes üçün yeni imkanlar açır: səmərəliliyi artırır, bazarlara çıxışı genişləndirir və iri şirkətlərlə rəqabət üçün şərait yaradır. Avtomatlaşdırma, elektron ticarət, əşyaların interneti, mikro ödənişlər - bütün bunlar biznesi daha miqyaslı və rə-

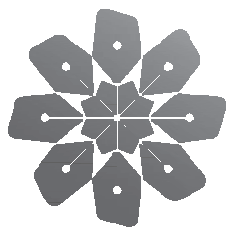
qabətqabiliyyətli edir. Çeviklik və dəyişikliklərə sürətli adaptasiya KOB-a fayda verir".

Onu da qeyd edək ki, cari ilin ilk iki ayında Azərbaycan iqtisadiyyatına kapital qoyuluşlarında kəskin azalma baş verib. Rəsmi statistika əsasən 2025-ci ilin yanvar-fevral aylarında əsas kapitala 2 milyard 8,9 milyon manat məbləğində, yaxud əvvəlki ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 24,8 faiz az investisiya yönəldilib. Neft-qaz sektoruna yönəldilmiş investisiyaların həcmi 32,5 faiz, qeyri neft-qaz sektoruna yönəldilmiş investisiyaların həcmi isə 20,8 faiz azalıb.

İnvestisiyaların azalması sənaye məhsulu istehsalının azalması ilə müşayiət olunur. Belə ki, yanvar-fevralda sənaye müəssisələri və bu sahədə fəaliyyət göstərən fərdi sahibkarlar tərəfindən 10,7 milyard manatlıq və ya əvvəlki ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 1,9 faiz az sənaye məhsulu istehsal edilib. Bu zaman neft-qaz sektorunda məhsul istehsalı 3,2 faiz azalıb, qeyri neft-qaz sektorunda isə 6,7 faiz artıb.

Ölkə iqtisadiyyatına investisiya qoyuluşunun azalması cari ilin növbəti mərhələlərində iş yerlərinin bağlanmasını sürətləndirir, yeni iş yerlərinin açılması tempini aşağı sala bilər. Belə ki, əmək tutumlu qeyri-neft sektorunda investisiya qoyuluşunun əsas hissəsi dövlət büdcəsi hesabına reallaşdırılır. Bu investisiyalar son illərdə daha çox işğaldan azad olunan ərazilərə istiqamətlənib. Dünya bazasında neft qiymətlərinin 70 dollardan aşağı enməsi, cari il üçün proqnozların qiymətlərdə artımı nəzərdə tutulması büdcə xərcləmələrində ciddi artıma gedilməsini mümkünsüz edir. Bu isə iqtisadiyyata investisiya qoyuluşlarında kəskin artımın olmayacağı deməkdir. Belə artım olmadan yeni iş yerlərinin açılması sürətinin kəskin zəifləməsi qaçılmazdır...

□ **Dünya SAKİT, "Yeni Məşəvət"**

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

Uşaq və gənclərin fiziki-mənəvi inkişafı

Son zamanlar cəmiyyətdə artan boşanma sayı narahatlıq doğurur. Bu halların xüsusən də gənc ailələrdə özünü göstərməsi diqqət çəkir. Gənclər bir çox hallarda necə sürətlə, çox düşünmədən, sürpriz qərarlarla evlənirlərsə, eyni sürət və cəlgünlüklə də boşanırlar.

“Boşanmaların təşəbbüsünün 70 faizi qadınlardır”. Bunu Milli Məclisin Ailə, qadın və uşaq məsələləri komitəsinin təşkil etdiyi “Konstitusiyə və Suverenlik İli” çərçivəsində “Ailə, qadın və uşaq hüquqları - konstitusional hüquqların əsas prioriteti kimi” mövzusunda ictimai dinləmədə Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin Hüquqi təminat şöbəsinin müdiri Taliyə İbrahimova deyib. Taliyə İbrahimova bildirib ki, onlar xasiyyətlərin uyğunlaşmasını əsas götürür: “Görünür, daha dərin səbəblər var. Ailə qanunvericiliyi ilə bağlı yeni dəyişikliklər paketini hazırlamış, bu, yaxın zamanda Milli Məclisə təqdim olunacaq. Qızqacırma halları da var. Adam oğurluğu cinayətlərinin böyük hissəsi qızqacırma ilə bağlıdır”.

Rəqəm, statistika bellidir. Bəs səbəb nədən ibarətdir? Qadınlardan bəzisi zorakılığa məruz qaldığından, bəzisi psixososial durumdan, bəzisi isə kənar müdaxilələrdən çıxış yolunu boşanmaqda görür. Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına görə, 2024-cü ilin ilk üç ayı ərzində 10 081 nikah, 5 124 boşanma qeydə alınıb. 2023-cü ilin eyni dövründə isə 11 870 nikah, 5 118 boşanma olub. Statistik rəqəmlərə baxanda aydın görünür ki, nikahı qeydə alınanların sayı təxminən 15 faiz azalıb.

Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsindən verilən açıqlamaya görə,

boşanmaq istəyən hər 10 nəfərdən yeddisi xanımdır. Mübahisəli boşanmaların sayı daha çoxdur, kənar müdaxilələr anlayışlı boşanmanı müəkkəbləşdirir. Son illər zorakılığa məruz qalan kişilər də var. Bu baxımdan da hazırda Azərbaycanda psixoloji xidmətin gücləndirilməsinə böyük ehtiyac var. Azərbaycanda ailə psixoloqu məsələsinin institusional səviyyədə həll olunmasının artıq vaxtı çatıb.

Psixoloqlara görə, əvvəllər insanlar 10-15 il evli qalırdısa, indi evləndəndən 3-5 ay sonra boşanma qərarı alırlar. Bunu isə sosial-iqtisadi problemlərlə əlaqələndirirlər. Lakin məsələnin kökündə insanların səbirsizliyi dayanır. İnsanlarda zamanla alışma olmalıdır. Yəni iki insan zamanla bir-birini tanımalıdır. Bundan sonra isə ayrılma qərarı ala bilərlər. Lakin indi elə deyil. Hazırda qısa müddət ərzində ayrılma qərarı alırlar və valideynlər də bu işlərə çox müdaxilə edir. Nəticədə problem daha da böyüyür və boşanma halları yaşanır.

Psixoloqlar arasında aparılan rəy sorğularından belə anlaşılır ki, hazırkı dövrdə boşanmaya səbəb olacaq ən böyük motiv xəyanətdir. Daha sonra isə ailədaxili münaqişə, qadına qarşı zorakılıq, zərərli vərdişlər və s. boşanmaya gətirib çıxarır. Araşdırmalara görə, ailənin sınaqdan keçməsi üçün ən azı 3 il zaman lazımdır. Sivil dünyada insanlar həm evləndəndə,

Uşaq və gənclər

ÜSAVAT
N 47 (8657) 13 mart 2025

Gənclər niyə daha həvəslə boşanırlar? - Şok statistika, psixoloji səbəblər

Boşanma təşəbbüsü 70 faiz qadınlardan gəlir, ona görə ki...

həm də boşananda mütləq psixoloqa müraciət edilməlidir. Azərbaycanda isə ya boşanıb zorakılıq gördükdən, ya psixoloji durum gərginləşdikdən, ya da iş məhkəməyə qədər getdikdən sonra müraciət edirlər.

Bundan başqa, keçmiş nəsil qadınlara xəyanət faktoruna görə ailə dağıtmağa tələsməyə başlayıb, gənc nəsildə buna dözümsüzlük özünü göstərir. İndi çox nadir hallarda gənc ailələrdə qadınlara ona xəyanət edən ərlərinə ikinci şans verir. Psixoloji müşahidələr onu deməyə əsas verir ki, gənclər indi ailənin qorunub saxlanması üçün dözümlü, fədakarlıq göstərmir, bəzən nələrsə qurban edilməsinə getmirlər. Əksinə, sürətlə və düşünməmiş evlənmə qərarı verdikləri kimi, boşanma qərarı

ni də eyni sürətlə, cəlgün şəkildə verirlər. Əgər ailədə uşaq varsa, bu halda onun gələcəyi, taleyi də çox həssaslıqla düşünlür. Çünki cəmiyyətdə “boşanmış ailənin uşağı” sindromu yoxdur və uşaq bunu ciddi travma kimi yaşayır.

Psixoloqların araşdırması həmçinin sübut edir ki, insanlar arasında şəxsiyyət pozğunluğu problemlərinə də tez-tez rast gəlinir. Bu da müəyyən mənada gənc ailələrin dağılması ilə nəticələnir. Psixologiyada bu, davranış pozuntusu adlanır və ünsiyyət qura bilməməkdən əmələ gəlir. Araşdırmalar habələ göstərib ki, ailə münasibətlərində kommunikasiya və təkəkkür problemləri böyük münaqişələrin meydana çıxmasına şərait yaradır. Beləliklə, ailələrin

dağılması qaçılmaz olur. Əksər boşanma qərarı verən şəxslərin ortaq problemi bir-birinə dözə bilməməkdən irəli gəlir.

Əsas məsələ iki insanın ünsiyyət bacaranlığı və davranışları ilə əlaqədardır. İnsanlar özlərindən qaynaqlanan səbəbləri görə bilmədikləri üçün boşanmalar da artmağa davam edir. İkinci dəfə ailə qurmaq isə həm ictimai cəhətdən qınaq olduğu üçün yeni problemlər və basqılar ortaya çıxır. Eyni zamanda psixoloji cəhətdən stress yaşayan adam növbəti dəfə eyni faciəni yaşayacağını düşündüyü üçün ailə qurmaqdan çəkinir.

Zamanında ailələrin dağılmasında ən geniş yayılan səbəb və ya səbəbkar “qayınana təzyiqi” göstərilirdi. Amma indi dövr dəyişib və qayınanası ilə birgə

yaşayan gəlinlər əvvəlki qədər çox deyil. Əvvəllər valideynlər vəziyyəti daha sərt idarə edirdilər. Məcbur şəkildə qurulan evliliklərin sayı indi o qədər də çox deyil. Hətta gəlin-qayınana məsələsi ucbatından boşanma halları statistikaya nəzər yetirsəniz o qədər də çox olmamalıdır.

Amma yenə də hər hansı bir səbəbdən, ictimai problemlərini həll etmək məqsədilə müvəqqəti ailə qurular, eyni zamanda kimlərsə tövsiyəsi ilə və ya təzyiqi altında evliliyə razılıq verənlər də az deyil. Ümumi dəyərlərin olmadığı təqdirdə, ailə qurulma halları daha çox müşahidə olunur. Bir sözlə, evlənməkdən münasibətə diqqət yetirməyəndə, bu cür nikahlar müvəqqətiyədir. Təbii ki, belə olan halda istənilən çətinlik kütləvi sayda ailələrin dağılmasına gətirib çıxara bilər.

Sosial şəbəkələr kommunikasiya və yeni tanışlıqlar əldə etmək üçün bir vasitədir. Bu faktor, əksinə, evliliyin sayının artmasına gətirib çıxarmalıdır. Kommunikaşiyaları boşanmalara səbəb göstərən insanlar isə əslində etibar və qısqanclıq zəminində problem yaşayanlardır.

Nəticə etibarilə belə çıxır, valideynlərin bu mövzuda gənclərə təsiri azalıb, texnologiyalar evliliyə təkan verən faktordur, ictimai və iqtisadi sabitliyin pozulması isə müvəqqəti durum olsa da, boşanmaların sayının artmasına əsas yarıdıcı vasitəyə çevrilir.

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Sevinc TELMANQIZI

“Gənc istedadlar”ın təcrübəyə başlamaları münasibətilə tədbir keçirilib

“Gənc istedadlar” Proqramının (GİP) iştirakçılarının SOCAR-da təcrübəyə başlamaları münasibətilə tədbir keçirilib.

Trend xəbər verir ki, bu barədə SOCAR məlumat yayıb.

Bildirilib ki, tədbirdə əvvəlcə “Gənc istedadlar” Proqramının məzunlarının təəssüratlarını əks etdirən videoçarx nümayiş etdirilib.

Sonra SOCAR-ın vitse-prezidenti Ziba Mustafayevanın, Bakı Ali Neft Məktəbinin (BANM) rektoru Elmar Qasimovun çıxışları dinlənilib.

Çıxışlarda SOCAR-da gənclər üçün yaradılmış imkanlar barədə məlumat verilib.

Bu günə qədər 175 məzunun proqramı yüksək göstəricilərlə tamamlaya-

raq, SOCAR-ın müəssisələrində müvafiq işlə təmin olunduğu diqqətə çatdırılıb.

GİP-in ötən il qalibi olmuş və hazırda SOCAR-ın müxtəlif müəssisələrində çalışan gənclər çıxış edərək proqramın faydalarından və layihənin onların karyerasında oynadığı önəmli roldan bəhs ediblər.

Tədbirdə əvvəlki illərin ən uğurlu mentorları proqramla bağlı təəssüratlarını bölüşərək iştirakçılara təcrübədə olacaqları 5 ay müddətindən səmərəli istifadə etmələrini tövsiyə ediblər.

Daha sonra ən uğurlu 4 mentora “2024-cü ilin ən uğurlu mentoru” mükafatları təqdim edilib.

Qohum evliliyi ilə bağlı qadağa bu tarixdə qüvvəyə minəcək

Bu ilin iyul ayından yaxın qohumlar arasında nikah qadağan olunacaq. Bunu Milli Məclisin Ailə, qadın və uşaq məsələləri komitəsinin təşkil etdiyi “Konstitusiyə və Suverenlik İli” çərçivəsində “Ailə, qadın və uşaq hüquqları - konstitusional hüquqların əsas prioriteti kimi” mövzusunda ictimai dinləmədə ədliyyə nazirinin müavini Abiddin Hüseynov deyib.

Nazir müavinini bildirib ki, qəbul olunan qanunlara əsasən, Azərbaycanda nikah yaşının aşağı salınmasına qanunla verilən imkanın aradan qaldırılması, bu ilin iyulundan qüvvəyə minəcək

qanuna əsasən yaxın qohumlar arasında nikahın qadağan olunması əhalinin sağlamlığının qorunmasına yönəlib: “Erkən nikahlarla daha effektiv mübarizə aparmaq üçün Cinayət və İnzibati Xətalər məəcəllələrinə yeni müddəalar əlavə edilib. Eyni zamanda erkən nikahların qarşısının alınması, rəsmi nikahdan kənar nikah girmənin qarşısının alınması üçün işlər aparılır. Nikahın pozulması ilə bağlı Ədliyyə Nazirliyinə müraciət edən şəxslərə psixoloq xidməti təklif olunur. Psixoloqa müraciət etdikdən sonra həmin şəxslərin 20 faizi boşanmaqdan vaz keçir. Bu istiqamətdə iş gedir. Bu məsələ-

nin qanunla tənzimlənməsi nəzərdə tutulur”.

Qeyd edək ki, Prezident İlham Əliyev 23 iyul 2024 Ailə Məcəlləsinə dəyişikliyi təsdiqləyib. 2025-ci il iyulun 1-dən qüvvəyə minən dəyişikliyə əsasən, Azərbaycanda nikahın bağlan-

masına mane olan halların sırasına qardaşların və (və ya) bacıların ümumi bioloji baba və (və ya) nənəsi olan uşaqları, bioloji qohumluğu olan əmi (dayı) və qardaş (bacı) qızı, həmçinin bibi (xala) və qardaş (bacı) oğlu daxil edilib.

“Mircəlal həkim dedi ki, onlar bizi biabır ediblər” - xəstələrin pulunun mənimsənilməsi işi

Talassemiyalı uşaqlar, digər xəstələr üçün toplanmış vəsaiti dələduzluq yolu ilə ələ keçirməkdə təqsirləndirilən Nuridə Seyidova, Aynur Bayramova və Aysel Məmmədovanın cinayət işi üzrə məhkəmənin növbəti prosesi keçirilib.

APA xəbər verir ki, martın 12-də Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində hakim Azad Məcidovun sədrliyi ilə keçirilən prosesdə tərkibdə dəyişiklik olduğu üçün məhkəmə istintaqi növbəti dəfə yenilənib.

Prosesdə zərərçəkənlərin dindirilməsi davam edib.

Zərərçəkən Şövkət İsayeva bildirib ki, övladı talassemiyadan əziyyət çəkir və onun müalicəsinə görə 2022-ci ildə təqsirləndirilən şəxslərlə görüşüb: “Biz onlara 30 min dollar verdik. Pulu verəndə onlar bizi arxayın etdilər. Bildirdilər ki, pulu qısa zamanda Türkiyəyə göndərəcəklər. Türkiyədən həkim gəldi, mənə dedi ki, onlara belə bir müraciət daxil olmayıb. Nuridə ilə danışdım, dedi ki, məni həbsdən qurtar, pulunuzu qaytarım”.

Şahid Şahsuvar Paşayev isə ifadəsində övladının xəstə olduğunu deyib: “Aynur xanımla Talassemiya Mərkəzində Xuraman xanımın vasitəsilə tanış olmuşuq. Nuridə Seyidovaya 30 min dollar vermişəm, lakin uşağı əməliyyat etmədilər. Pulum da batdı”.

Buna münasibət bildiren Nuridə Seyidova deyib ki, pulu götürüb, Aynur Bayramovaya verib: “Aynurun uşağı xəstə olduğu üçün pulu o götürdü”.

Şahid Ş. Paşayevin həyat yoldaşı, Gürcüstan vətəndaşı **Laura Paşayeva** övladlarının ağır xəstəlikdən əziyyət çəkdiyini, təcili əməliyyata ehtiyacı olduğunu deyib: “Hissə-hissə də olsa, pulumu qaytarsınlar, o pul-la övladımızı əməliyyat etdirək”.

Şahid Cahangir Xanmırzəyev deyib ki, anası El-narə Xanmırzəyeva cinayət işində zərərçəkən kimi tanınıb: “Atam qaraciyər sirrozudur. Bizi təqsirləndirilən şəxslərə Gömrük Hospitalının həkimi Mircəlal Kazımi yönəltdi. Onlara ofislərində 25 min manat verdik. Amma atamı əməliyyat etmədilər, sonra eşitdim ki, bunlar həbs olunublar. Mircəlal doktora bu barədə dedim. Bildirdi ki, onlar bizi pis vəziyyətdə qoyub, biabır ediblər”.

Proses martın 19-da davam etdiriləcək.

Qeyd edək ki, talassemiya xəstələrinin valideynlərinə digər ağır xəstələrə, onların yaxınlarına qarşı dələduzluq edilməsi ilə bağlı daxili işlər orqanlarına məlumat daxil olub. Məlumat əsasında cinayət işi başlanılıb. Müəyyən edilib ki, Nuridə Seyidova Aysel Məmmədova və Aynur Bayramova ilə əlbir olaraq 36 nəfərin etibarından sui-istifadə edərək 980 min manatlarını mənimsəyib. Əvvəlcə Nuridə Seyidova həbs olunub. Daha sonra məhkəmə proseslərində Aynur Bayramova və Aysel Məmmədova barəsində həbs-qətimkan tədbiri seçilib.

Təqsirləndirilən şəxslərə qarşı Cinayət Məcəlləsinin 178.3.2-ci (dələduzluq, külli miqdarda ziyan vurmaqla) maddəsi ilə ittiham irəli sürülüb.

Son günlər sosial şəbəkələrdə və mediada geniş rezonans doğuran Musa Kılıç məsələsi getdikcə daha qalmaqallı məcraya yönəlir. Türkiyə vətəndaşı olduğu deyilən, özünü “uzman fizioterapevt” kimi təqdim edən bu şəxs barədə ortaya çıxan yeni faktlar cəmiyyətin haqlı qəzəbinə səbəb olub.

Səhiyyə Nazirliyində peşə ixtisasının tanınması üçün keçirilən imtahana qatılan Musa Kılıç tələb olunan keçid balını toplaya bilməyib. Təhsildə Keyfiyyət Təminatı Agentliyinin məlumatına görə, ona yalnız akademik tanınma şəhadətnaməsi təqdim edilib. Bu sənəd isə Kılıça yalnız növbəti təhsil pilləsinə keçmək hüququ verir - yeni həkimlik fəaliyyətinə icazə vermir! Bəs o zaman sual yaranır: Musa Kılıç illərdir necə və hansı əsaslarla klinikalarda çalışıb?

Bakupost.az onunla bağlı sensasiya sayıla biləcək məlumat əldə edib.

Sayt xatırladı ki, ABŞ-da yaşayan jurnalist Qənirə Atəsova Musa Kılıçın saxta sənədlərlə fəaliyyət göstərdiyini, buna baxmayaraq, il ərzində 500 min manat pul qazandığını sübut edən dəlillər paylaşmışdı. “Bundan sonra Musa Kılıçın fəaliyyətinin dondurulması gözlənilirdi. Lakin o, azərbaycanlıları təhqir etdiyi səs yazısı yaydı və hamıya meydan oxudu. Bəs Musa Kılıç bu gücü haradan alır? Ümumiyyətlə, Azərbaycana nə vaxt və necə gəlib? Buradakı karyerasına haradan başlayıb?

Kılıçın Azərbaycana ayaq açması onun gürcü əsilli zaqatalalı bir xanımla evlənməsindən sonra baş verib. Bundan sonra o, çalışmaq üçün müxtəlif klinikalara müraciət edib. Özünü peşəkər həkim kimi təqdim edən Musa Kılıç ilk qapını 2018-ci ilin axırında Bakı Bərpa Mərkəzi açıb. Amma o, burada uzun zaman işləyə bilməyib və bir neçə aydan sonra həmin mərkəzdən qalmaqalla ayrılıb. Daha sonra Musa Kılıç ARS Reabilitasiya Mərkəzində çalışıb, bir müddət sonra isə “İstanbul NS” klinikasına transfer olunub. Onun bu klinikada işləri pis getməyib, aylıq qazancı 40-50 min civarında olub. Sonradan elə bu qazancı üstündə rəhbərliklə arası

deyib və işdən uzaqlaşdırılıb. Bir müddət sonra isə o özünə “Medera Hospital”da yer edib. Bu günə kimi də həmin hospitalda fəaliyyət göstərir.

Maraqlıdır ki, adları çəkilən klinikalar onu işə qəbul edərkən ixtisasça həkim olduğunu təsdiqləyən sənədi niyə yoxlamayıblar? Tutaq ki, klinika rəhbərləri öz qazancları üçün buna göz yumublar. Bəs Səhiyyə Nazirliyi?

Yayılan videolardan, sənədlərdən də görünür ki, bu adam yüksək məbləğdə pul əldə edib. Görəsən, vergi orqanları bunu niyə görməyib? Və ən əsas sual: saxta sənədlərlə və ya sənədsiz ayda 50 min pul qopardığı bir milləti niyə təhqir edir? Onda bu nifrət haradandır? Bu məqam üzərində düşünməyə dəyər. Məsələ ondadır ki, Musa Kılıç Türkiyənin Artvin bölgəsindədir. Bu bölgədə isə ermənilər çox yaşayır.

Biz indiyə kimi yalnız ermənilərdən bu cür davranış görmüşük: həm çörəyimizi yeyiblər, həm də özümüzü söyüb hər cür düşmənçilik ediblər”, - sayt qeyd edib.

Çörəyimizi yeyib millətimizi söyən “həkim” - bu cəsarət onda haradandır?

Qeyd edək ki, bir neçə gün öncə Musa Kılıç açıqlama almaq istəyən jurnalisti təhdid edərək, Azərbaycan millətini təhqir edib. Bununla bağlı yayılmış səs yazısında o, Azərbaycan xalqı barəsində “gerizakalılar”, necə “arsız millətsiz”, “qanınız pozuk” kimi ifadələr işlədib, azərbaycanlı jurnalist haqqında isə belə deyib: “Bir arsız öz vətəninə qayıb, Amerika

vətəndaşlığı alıb, oradan buradakı adamları ilə işbirliyi edir, siz də oturub ona alət olursunuz, rədd olun, şərəf yoxsulları”.

Bəs “Medera Hospital”ın rəhbərliyi bütün bunlara necə göz yumur? “Həkim”də bu cəsarət haradandır?

Məsələ ilə bağlı “Yeni Müsavat”ın əməkdaşı olaraq, adıçəkilən klinika ilə əlaqə saxlayıb, mövqə almağa çalışsaq da, klinika rəhbərliyindən “sizinlə hüquqşünasımız əlaqə saxlayacaq” deyər cavab aldıq.

Eyni cavabı özünü Musa Kılıçın köməkçisi kimi təqdim edən şəxsdən də aldığımız: “Vəkillərimiz sizinlə əlaqə saxlayacaq”.

Musa Kılıçın özü Instagram səhifəsində yayılan səs yazısı ilə bağlı açıqlama yayıb. O, təhqir edici ifadələri diplomunun saxta olması ilə bağlı fikir səsləndirənlərə ünvanladığını deyib: “Haqqımda bəzi sənədlər paylaşıldı, amma sonradan gerçəkliyin ortaya çıxmasına sevindim. Təəssüf ki, haqqımda doğru-dürüst araşdırılmayan məsələlər var.

Mən Bakıya insanlara daha yaxşı sağlamlıq xidməti göstərmək üçün dövlət edilməmişəm. Azərbaycan xalqını öz xalqımdan heç vaxt ayırmamışam. Dövlətlərimi nə qədər sevdiyimi şəxsi səhifəmdən bilirlər. Bakıda qalmağımın səbəbi xalqın mənə olan sevgisi və inamıdır.

Mənə “rədd ol, get öz ölkənə”, “saxtakar”, “dip-

lomsuz” deyənlər oldu. Yayılan səs yazısındakı ifadələrim həmin şəxslərə ünvanlanıb.

Daha bir məsələni qeyd etmək istərdim ki, Azərbaycana gəlməzdən əvvəl bir azərbaycanlı qızla evlənmişəm. Yeni evlilik seçimim azərbaycanlı bir qız olub”.

Göründüyü kimi, o, sanki bu açıqlama ilə özünü təmizlə çıxartmağa, Azərbaycan xalqına qarşı səsləndirdiyi alçaqdıcı ifadələri ört-basdır etməyə çalışır.

Musa Kılıç bundan sonra bütün paylaşımının şərh bölməsini bağlayıb.

O, həmçinin baş verən qalmaqaldan sonra səhifəsində Gürcüstanda təhsil aldığını, Türkiyədə isə uzmanlıq kurslarında iştirak etdiyini bildirib.

Qeyd edək ki, məsələ ilə bağlı araşdırma aparıldığı bildirilir. Lakin ictimaiyyət bu işin sonunun necə nəticələncəyini gözləyir.

Onu da əlavə edək ki, Azərbaycan Respublikası İnzibati Xətlər Məcəlləsinə əsasən, lisenziya olmadan özəl tibbi fəaliyyətlə məşğul olma hallarına görə əsasən cərimələr tətbiq olunur. Bu halda fiziki şəxslərə 2 min manatdan 3 min manata, vəzifəli şəxslərə 5 min manatdan 10 min manata, hüquqi şəxslərə isə 20 min manatdan 30 min manatadək maliyyə sanksiyası tətbiq edilir.

Amma sual açıq qalır: Musa Kılıç sadəcə cərimə ilə canını qurtaraq mı?

✉ **Halidə GƏRAY,**
“Yeni Müsavat”

Prezident İlham Əliyevin sərəncamı ilə 2025-ci il “Konstitusiya və Suverenlik İli” elan edilib. Müasir dövlətçilik tariximiz üçün çox mühüm mənə kəşb edən “Konstitusiya və Suverenlik İli” münasibətilə Azərbaycanda əfv gözlənilir. Bu il başlayandan Prezident yanında Əfv Məsələləri Komissiyası iclaslar keçirir, müraciətləri araşdırır.

Belə gözləntilər var ki, Novruz baramı ərəfəsində əfv verilə bilər. Komissiya üzvü Rəşad Məcid Məcid məlumat verib ki, yüzlərlə müraciətə baxılıb. Komissiya tez-tez toplaşmasından belə ehtimal edilir ki, gələn həftə əfv veriləcək. Hazırda həbsdə olanlar sırasında siyasi fəallar, jurnalistlər də var. Yerli hüquq müdafiəçiləri təqdim etdikləri siyahılarda onların da adlarını qeyd edirlər. Bu baxımdan gələn həftə gözlənilən əfv siyahısında tanınmışlardan kimlərin adlarını görmək mümkün olacaqdır?

Komissiya üzvü Rəşad Məcid “Yeni Məsəvat”a dedi ki, Novruz bayramına qədər Əfv Məsələləri Komissiyası öz işini yekunlaşdırma bilməyəcək: “Hələ çox güman ki, aprel ayında da Əfv Məsələləri Komissiyasının iclasları davam edəcək və yaqın ki, sənədlər mayın əvvəlinə qədər yekunlaşdırılıb Prezidentə təqdim olunacaq”.

Demokratiya və İnsan Hüquqları Komitəsinin sədri, hüquq üzrə fəlsəfə doktoru Çingiz Qənizadə “Yeni Məsəvat”a bildirdi ki, hər il olduğu kimi, Prezident tərəfindən humanizmin təntənəsi olan əfv sərəncamı imzalanır:

“Ümid edirik ki, yaxın günlərdə növbəti əfv sərəncamının şəhidi olacağıq. Bu il doğrudan da xüsusi və müstəsna bir ildir - Konstitusiya və Suverenlik ilidir. Hesab edirəm ki, suverenliyimizin bərqərar olunmasından sonra ölkədə bir neçə seçki keçirildi: prezident, parlament və bələdiyyə seçkiləri. Bu da suverenlikdən sonra keçirilən ilk seçkilər idi. O ki qaldı əfvə bağlı məsələyə, Prezident hər il olduğu kimi, bu il də əfv sərəncamı imzalayacaq. Hazırda Əfv Komissiyasının ardıcıl olaraq toplanması, mündə olan məlumata görə, 500-dən artıq müraciətə baxılması, yüzlərlə müraciətlərin nəzərdən keçirilməsi onu deməyə əsas verir ki, yaxın vaxtlarda əfv sərəncamı imzalanacaq. Ümid edirəm ki, bu dəfəki əfv sərəncamı da əvvəlki kimi yüzlərlə insana şamil ediləcək. Bu yüzlərlə insanın yaxınlarını, qohumlarını, ailə üzvlərini, dostlarını da bu sevinçə şərik etsək, belə demək olar ki, yaxın günlərdə minlərlə Azərbaycan vətəndaşı Prezidentin humanist aktı olan əfv sərəncamı ilə sevinmiş olacaqdır”.

Ç.Qənizadə vurğuladı ki, hüquq müdafiəçiləri də əfv məsələləri sektoru ilə

Gələn həftə əfv ola bilər - siyahıdan gözləntilər

Hüquq müdafiəçiləri geniş siyahı təqdim edib, komissiya isə işini mayda başa vuracaq...

mütəmadi işləyir, siyahılar göndərir: “Siyahıda kimlərin adının olub-olmaması barədə öncədən bir söz deyə bilmərik. Çünki bu, Prezidentin müstəsna hüququdur.

Biz ad çəkmədən öz işimizdəyik və siyahılarımızı

göndərmişik. Ümid edirəm ki, hər zaman olduğu kimi, bizim də təqdim etdiyimiz siyahılar ətrafında Əfv Komissiyası müsbət qərara gələcək”.

Hüquq müdafiəçisi Novella Cəfəroğlu da söylədi ki, həmkarları birgə siyahı

hazırlayıb və onu Əfv Komissiyasına təqdim edib: “Burada jurnalistlərin, bloqerlərin adları var. Biz bundan öncə çox adamla, daxili işlər naziri Vilayət Eyvazovla, Ombudsmanla görüşüb bu şəxslərin əfv olunması ilə

bağlı istəyimizi bildirmişik. Bizim siyahıda həbs olunan bütün tanınmış şəxslərin adı var. Onlardan biri də Əvəz Zeynalıdır. Siyahımız çox genişdir”.

Qeyd edək ki, Azərbaycan Prezidenti konstitusiyaya ona verilmiş hüquqlara görə müxtəlif məhbusların azad olunması barədə əfv sərəncamı imzalayır. O, bunu adətən bayram ərəfələrində edir. Əfv kimlərə şamil olunması barədə tövsiyəni Prezident yanında Əfv Komissiyası verir. Geniş məhbus sayını əhatə edən sərəncamlar adətən Novruz və ya 28 May Müstəqillik Günü kimi önəmli bayramlar ərəfəsində verilir. Əfv haqqında ərizə Prezident Administrasiyasına (PA) göndərilir.

□ **Afaq MİRƏVİQ, “Yeni Məsəvat”**

USAİD-in yıxdığı evlər - udan kim, uduzan kim...

Çingiz Qənizadə: “Azərbaycan haqlı olaraq USAİD-lə əlaqələri dayandırır”

Əliməmməd Nuriyev: “Təşkilatın ayrı-ayrı ölkələrdə fəaliyyəti ilə bağlı hüquqi araşdırma başlanıb”

ABŞ dövlət katibi Marko Rubio USAİD-in 6200 proqramından 5200-ə yaxınını rəsmi olaraq bağladığını açıqlayıb. Bundan əvvəl prezident Tramp və Mark Rubio USAİD-in müxtəlif ölkələrdə lazımsız, hətta zərərli layihələr həyata keçirdiklərini bildirmiş, Bayden hakimiyyətini ittiham etmişdi.

Demokratiya və İnsan Hüquqları Komitəsinin sədri, hüquq üzrə fəlsəfə doktoru Çingiz Qənizadə “Yeni Məsəvat”a bildirdi ki, USAİD-in 6200 proqramından 5200-ə yaxınının bağlanması o deməkdir ki, yaxın zamanda digər layihələrin bağlanması da reallaşacaq:

“Bu, dünya ölkələrində sabitliyin bərqərar olmasına gətirib çıxaracaq. Çünki bu proqram vasitəsilə müxtəlif adlar altında müəyyən dövlətlərdə “məxməri inqilablar” da daxil, ictimai-siyasi həyatı pozan addımların atılmasına yönələn tapşırıqlar var idi. Bundan bəhrələnen, yaxud USAİD-dən grant alan ölkələrin nümayəndələri o tapşırıqları yerinə yetirirdilər. Bu baxımdan hesab edirəm ki, təkcə ABŞ yox, ölkələrində sabitliyin olmasını istəyən bütün dövlətlər USAİD-lə əlaqələrini kəsə bi-

lirlər. “Soros fondu” rəngli inqilabları maliyyələşdirdiyi kimi, USAİD də buna bənzər fəaliyyət göstərib. Yerdə qalan 1000 proqramın bağlanması ilə əlaqədar bəzi dövlətlər özləri də ABŞ-dan öncə addımlar atıblar. Azərbaycan haqlı olaraq hələ Donald Tramp hakimiyyətdə gəlməzdən öncə USAİD-lə əlaqələrin kəsilməsi ilə bağlı açıqlama yaymışdı. Azərbaycanda da USAİD-in maliyyələşdirdiyi şəxslər, təşkilatlar var. Kimlərin nə qədər grant aldığını deyə bilmərəm. Bunu xüsusi xidmət orqanları və dövlət orqanları daha yaxşı

bilirlər. Bu layihələrin ekseriyətinin məqsədi ictimai-siyasi sabitliyi pozmaq, hətta hakimiyyət dəyişikliyinə gətirib çıxaran, bəzən zorakılıqla müşayiət olunan addımlar atmaq, yanlış bəyanatlar vermək idi. Azərbaycan haqlı olaraq USAİD-lə əlaqələri dayandırır. Hesab edirəm ki, ABŞ tərəfindən USAİD proqramlarının bağlanması dünya dövlətləri tərəfindən müsbət qarşılanırdır”.

“Konstitusiya” Araşdırmaları Fondunun prezidenti Əliməmməd Nuriyev isə “Yeni Məsəvat”a açıqlama

sında mövzunu belə şərh etdi: “USAİD-in yaradılması global inkişaf və humanitar yardım məqsədi daşıyırdı. Bəlkə də ilk dövrdə həqiqətən bu sahədə fəaliyyət göstərirdi. Sonrakı illərdə isə USAİD ayrı-ayrı ölkələrdə demokratların yumşaq gücünə çevrilməyə çalışdı. Tramp administrasiyasının qərarı ilə USAİD-in fəaliyyəti 90 gün müddətinə donduruldu. Eyni zamanda İlon Mask tərəfindən USAİD cinayətkar təşkilat elan olundu. Qeyd edildi ki, USAİD-in fəaliyyətində həm də korrupsiya sövdələşmələri

ilə bağlı şübhələr var, o cümlədən bir çox proqram ABŞ-in maraqlarına uyğun deyil. USAİD-in büdcəsi 40 milyard dollardan artıqdır. Bu, çox nəhəng büdcədir. USAİD-in bəzi ölkələrdə hakimiyyət dəyişikliyinə iştirak etməsi ilə bağlı da fikirlər səslənir. Amma onu qeyd etmək lazımdır ki, USAİD-in Azərbaycandakı fəaliyyətinə dair həm rəsmilər, həm də Azərbaycan cəmiyyəti tərəfindən tənqidlər səslənirdi. USAİD-in mövqe dəyişikliyinə xüsusilə maliyyə dəstəyinin yönəlcəyi istiqamətlərdə gördük ki, bu, Azərbaycanın milli maraqları ilə uzlaşmır. USAİD-in rəhbəri Samanta Pauerin fəaliyyəti birmənalı şəkildə təşkilatın Azərbaycanın əleyhinə olduğu imicini yaratdı. O, Ermənistanın Azərbaycanca təcavüzü ilə bağlı qeyri-obyektiv mövqe tutdu, Ermənistanı, onun işğalçı mövqeyini müdafiə etdi. Bu məsələdə USAİD konkret siyasi mövqe nümayiş etdirdi. Halbuki təşkilat humanitar məqsədlərlə yaradılmışdı. Onu da qeyd etmək lazımdır ki, ABŞ-ın eks-prezidenti Cozef Baydenin çıxışlarında anti-Azərbaycan mövqeyinin şahidi olmuşuq. O, Ermənistanla külli miqdarda vəsaitin ayrılmasında bilavə-

site özü iştirak edirdi. Bu da Ermənistanın revansist siyasətinin güclənməsinə dəstək kimi qəbul edilə bilərdi”.

USAİD-in Azərbaycan-dakı fəaliyyətinə gəlincə, Ə.Nuriyev vurğuladı ki, təşkilat Azərbaycanda xüsusi-lə hakimiyyət əleyhinə olan təsisatlara münasibətdə daha loyallı idi: “ABŞ hökuməti USAİD-in hansı fəaliyyətlə məşğul olduğunu daha yaxşı görür. 6200 proqramdan 5200-nün ləğv edilməsi USAİD-in məqsəd və vəzifələrinə düzgün yanaşmadığını göstərir. Bu qərar USAİD-in fəaliyyət göstərdiyi dövlətlərin mövqeyinə əhəmiyyətli surətdə təsir göstərəcək. Artıq təşkilatın ayrı-ayrı ölkələrdə fəaliyyəti ilə bağlı hüquqi araşdırma başlanıb. Azərbaycan xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov bildirib ki, USAİD-in yardımları Azərbaycanda ABŞ-ın maraqlarının icrasına xidmət edirdi. Bir çox fakt da bunu sübut edirdi. Fikrimcə, belə bir qurumun proqramlarının sayının azaldılması ayrı-ayrı dövlətlərin işinə müdaxilənin qarşısını xeyli dərəcədə alacaq. Əlbəttə, hər bir dövlət təşkilatın fəaliyyətini araşdırıb qiymətləndirməni aparmalı, o cümlədən nəticələr barədə ABŞ hökumətini məlumatlandırmalıdır, çünki bu proses həm də ABŞ-ın siyasi imicinə böyük zərbə vurur ki, ABŞ rəsmiləri öz qərarları ilə bunu təsdiq etdilər”.

□ **Nigar HƏSƏNLİ, “Yeni Məsəvat”**

Beynəlxalq İqtisadiyyat Məktəbinin (ISE) 2024-cü il məzunu Nəzrin Balayeva ABS-in Massachusetts Texnologiya İnstitutuna (MIT) daxil olub. Bu barədə Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti (UNEC) məlumat yayıb.

O, MIT-in "Maliyyə" ixtisası üzrə magistr səviyyəsində təqəüdlə təhsil almaq hüququ qazanıb:

"Nəzrin Balayeva UNEC-ə 660 balla daxil olub və universiteti 99,03 ortalama ilə bitirib. O, beynəlxalq nüfuzlu Chartered Financial Analyst (CFA) level 1 sertifikatı (ilk 10%-də) qazanan ən gənc tələbə olub. UNEC-də bütün semestrlərdə TOP-15 təqəüdlünü qazanıb".

Qeyd olunur ki, N.Balayeva "SOFAS Stock Pitch Competition", "Azerbaijan Business Case Competition (ABCC)" və "Enactus World Cup" yarışmalarının qalibidir: "Bir çox nüfuzlu xarici və yerli şirkətlərdə təcrübəsi olan Nəzrin Balayeva hazırda "Moonwake Investment" şirkətində biznes analitik kimi çalışır".

"Yeni Müsavat"ın əməkdaşı Nəzrin Balayeva ilə əlaqə saxlayıb. Müsahibəni təqdim edirik:

- Nəzrin xanım, ilk növbədə sizi təbrik edir, təhsil həyatının yeni pilləsində uğurlar diləyirik. İstərdik, sizi yaxından tanıyaq.

- Təşəkkür edirəm. Orta təhsilimi 146 sayılı orta məktəbdə almışam. 2024-cü ildə Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin (UNEC) Beynəlxalq İqtisadiyyat

Məktəbinin bakalavr pilləsini fərqlənmə diplomu ilə bitirmişəm. Hazırda "Moonwake Investment" şirkətində biznes analitik kimi çalışıram.

- Magistr təhsili üçün MIT-i özünü seçdiniz, ya tövsiyə üzrə belə qərar verdiniz?

- Birinci kursdan universitetləri araşdırdım. Ən maraqlı universitet, ixtisas, imkanlar və s. baxımından MIT mənə xüsusilə maraqlı gəlmişdi. Yeni universiteti özüm seçdim.

- Necə düşünürsünüz, xaricdə təhsil şəxsən sizin üçün nə ilə yadda qalacaq?

- Fikrimcə, xaricdə təhsil ilk növbədə özümü formalaşdırmağımda böyük rol oynayacaq. Təhsil aldığı illərdə həttə başqa rayona, şəhərə belə səfər etməmişəm. Tamamilə başqa ölkədə, başqa mühitdə yaşamaq və təhsil almaq dünyagörüşümü artıracaq, özümü inkişaf etdirməyim baxımından önəmli olacaq. MIT-də təhsil xüsusilə texnologiya, süni intellekt sahələrində yeni bilgiler əldə etməyimə kömək edəcək. Bu universitet ilk növbədə texnologiya universiteti olduğu üçün çox böyük imkanları var.

- Karyera ilə bağlı konkret hədəfləriniz nədir?

Dünyanın bir nömrəli universitetinə qəbul olan Nəzrin Balayeva ilə - müsahibə

- Maliyyə təhsili almışam və təhsilimi bu sahə üzrə davam etdirəcəyəm. İntestisyalara marağım var. Sosial sahələr - ekologiya, yenilənən enerjiyə investisiyalara xüsusi marağım var. Bu sahələrdə özümü daha da inkişaf etdirmək istəyirəm. Azərbaycanda neft və qazdan çox böyük asılılıq var. COP29-dan sonra Azərbaycanda və dünyada yaşıl siyasət prioritet istiqamətlərdən birinə çevrilib.

Ona görə də bu sahədə peşəkar mütəxəssis olmaq istəyirəm.

- Seçim edərkən əsasən nəyə fikir verdiniz? Başqa universitetlər barədə düşündünüz mü?

- Əsas istəyim MIT idi. Oksford Universiteti, Kembric Universiteti barədə də düşündüm. Oksford Universitetinə ona görə müraciət etmədim ki, proqramda ekologiya və s. kimi mənə maraqlandıran mövzulara yer

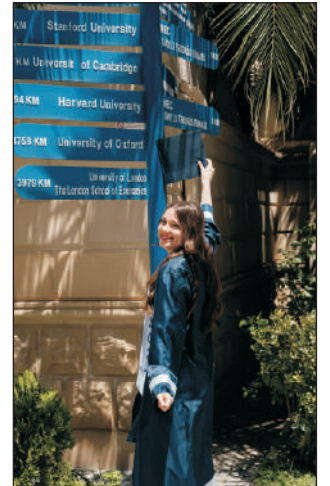
verilmir. Kembric Universitetində isə proqram maraqlı, tədqiqatçıdır. Müraciət etmişəm, hələ ki cavab yoxdur.

- Əgər müsbət cavab gəlsə, fikrinizi dəyişə bilərsiniz?

- Xeyr. Haradan qəbul gəlməsindən asılı olmayaraq, təhsilimi MIT-də davam etdirəcəm.

- Sizdən başqa azərbaycanlılar varmı o universitetdə? Maraqlanmısınız?

- Bəli, ötən il dövlət proq-

ramı ilə iki qız bakalavr üzrə qəbul olundu. Bir nəfər isə artıq magistr pilləsində təhsilini başa vurub. Nihad adlı oğlan isə bakalavr təhsilini Sinqapurda bitirib, təhsilini MIT-də davam etdirəcək.

- Nə zaman yola düşəcəksiniz?

- İyunun sonu yola düşməliyəm, dərslər iyulun 1-də başlayır.

- Uğurlar diləyirəm!

☐ **Söhbətləşdi: Nigar HƏSƏNLİ**
"Yeni Müsavat"

Azərbaycan məktəblərində şahmat niyə mat qaldı? - Dünya reytingində gerilik

Ermenistanda və Gürcüstanda 1-ci sinifdən başlayaraq şahmat məcburi fənn kimi tədris olunur. Bu qərarın qəbul edilməsində əsas məqsəd şahmatın təhsil alanların diqqət, konsentrasiya, yaddaş, təhlil, məntiq, qərar qəbulu kimi bacarıqlarını yaxşılaşdırmaqdır. Bunun sayəsində onlar bu idman sahəsində dünya reytingində də ön pillələrə çıxırlar.

Son illərdə isə Azərbaycanda şahmatın inkişafı zəifləyib. Halbuki 4-5 il öncə Azərbaycan şahmat üzrə dünya reytinginin ilk onluğuna daxil idi.

Bəs bizdə necə, orta məktəbdə şahmat tədris olunsaydı, yaxşı olmazmı? Məsələn, şagirdlər üçün həftədə neçə dəfə idman dərsi varsa, onların birini sırf şahmatın tədrisi üçün ayırmaq mümkündür.

Gürcüstanın Marneuli rayonunun Qaçğan kəndindəki 2 nömrəli məktəbdə kimya-biologiya fənnini tədris edən Es-mira Ələkbərli "Yeni Müsavat"a bildirib ki, artıq iki ildir ki, Gürcüstanda azərbaycanlıların oxuduqları məktəblərdə də şahmat məcburi fənn kimi tədris olunur: "Şahmat fənni olaraq ayrıca idman və yaxud da ibtidai sinif müəllimləri tərəfindən tədris olunur. Gürcüstanda Azərbaycan diasporunun dəstəyi ilə Tiflisdə, Marneulidə, Qarəbanidə, Dumanisidə, Bolnisdə inteqrasiya mərkəzləri fəaliyyət göstərir. Həmin mərkəzlərin hamısında

ödənişsiz şahmat kursları fəaliyyət göstərir".

E.Ələkbərlinin sözlərinə görə, məktəblərdə də iki ildir ki, şahmat ayrıca fənn olaraq tədris olunur: "Şahmat əqlin gimnastikasıdır, beyni və əqli düşündürür, uşaqların məntiqinin formalaşmasında böyük rol oynayır. Bu yaxınlarda Gürcüstanda yaşayan azərbaycanlı gənc şahmat üzrə müsabiqədə qalib gəldi. Dərslər öz bəhrəsini verdi".

Azərbaycan Şahmat Federasiyasının vitse-prezidenti Faiq Həsənov qəzetə açıqlamasında deyib ki, 2009-2014-cü illəri əhatə edən dövlət proqramında şahmatın ayrıca fənn kimi

keçirilməsi nəzərdə tutulubmuş: "Paytaxtda və bölgələrdə bir müddət şahmat fənni kimi tədris olundu, lakin sonradan bilinməyən səbəbdən ləğv olundu".

F.Həsənovun dediyinə görə, Avropada məktəblərin əksəriyyətində şahmat ayrıca dərslər kimi keçirilir: "Bu, elə idman növüdür ki, uşaqların sərbəst düşünməsinə yaxından kömək edir. Dəclə uşaqların enerjisini şahmata yönəltmək olar. Onların bütün fikri oyununda olacaq. Şahmat həm idmandır, həm incəsənətdir, həm də elmdir. Şahmat axıra qədər öyrənilməyib".

Federasiya vitse-prezidenti bildirir ki, Azərbaycan-

da şahmat fənni kimi tədris olunanda ən yaxşı nəticələri Naxçıvandan olan şagirdlər göstərdi. "Ona görə ki, Naxçıvanda 1-ci sinifdən 9-cu sinfə qədər həftədə iki dəfə şahmatdan dərslər deyirlər. Bunun da müsbət təsirləri oldu. 90-cı illərdə isə Naxçıvandan olan bir uşaq axtarırdıq ki, heç olmasa şahmat anlayışı olsun. Tədrisdən sonra orada beynəlxalq qrossmeyster, Avropa çempionatlarında iştirak edən uşaqlar yetişdi.

Digər bölgələrimizdə isə bu iş uğurlu baş tutmadı. Çünki rayonlarımızda şahmat fənnini fizika, tarix, kimya müəllimləri tədris edirdi. Halbuki rayonun şahmat məktəbindən

pedaqoq çağırmaq lazım idi. Kimya müəllimi şahmatı necə öyrədə bilirdi ki".

F.Həsənov Azərbaycan-da uşaq şahmatının vəziyyətindən də danışdı: "90-cı illərdə qədər Azərbaycanın bütün rayonlarında ayrıca şahmat məktəbləri var idi. O zaman bu sahə üzrə mütəxəssis qtlığı var idi. Sadəcə olaraq, məqsəd bu idi ki, uşaqları küçələrdən yığsınlar, məşğul etsinlər. Zamanla İdman Akademiyasında şahmat məşqçiləri hazırlamaq üçün ayrıca fakültələr açıldı. Şahmatla bağlı qəzet çap olundu. Televiziya şahmat dərsləri ilə bağlı efirilər gətirdi. Beləliklə, dirçəlmə başladı. İndi də bir çox rayonlardan Avropa çempionatlarına qatılıb yaxşı yerlər tutanlar var".

Təhsil eksperti Kamran Əsədov bildirib ki, şahmatın təhsil proqramına məcburi fənn kimi daxil edilməsi beynəlxalq təcrübədə uğurlu nəticələr verib: "Azərbaycanda şahmatın inkişafında müəşahidə olunan müəyyən geriləmə əsas səbəblərdən biri şahmatın kütləviləşdirilməsinin zəifləməsi və məktəblərdə sistemli şəkildə tədris edilməməsidir.

Şahmatın orta məktəblərdə məcburi fənn kimi tədris olunması bir çox üstünlüklər qazandıra bilər. Bu fənnin rəsmini şəkildə tədris edilməsi şagirdlərin təkcə şahmat oyununda deyil, riyaziyyat, fizika, informatika və digər məntiq tələb edən fənlərdə də onların uğur qazanmasına kömək edir.

Azərbaycanda idman dərslərinin birinin şahmata ayrılması kifayət qədər məntiqli bir yanaşmadır. Hazırda orta məktəblərdə həftədə iki saat

idman dərsi keçirilir. Bunun bir saatının şahmat üçün ayrılması həm ümumi idman proqramına mane olmayacaq, həm də uşaqlara intellektual bacarıqlar qazandıracaq. Fiziki idman dərslərinin uşaqların sağlamlığı üçün əhəmiyyəti böyükdür, lakin şahmat da beyin idmanı kimi qəbul edildiyindən, şagirdlərin intellektual inkişafına eyni dərəcədə töhfə verə bilər.

Dünya təcrübəsinə nəzər yetirsək, şahmatın məktəblərdə tədrisinin uğurlu nəticələr verdiyi ölkələr arasında Rusiya, Çin, Hindistan və ABŞ-ın da olduğunu görürük. Məsələn, Hindistanda şahmatın təhsilə inteqrasiyası nəticəsində ölkə dünya səviyyəsində güclü şahmatçılar yetişdirir. Çin isə gənc yaşlarından şahmatın məcburi şəkildə öyrədilməsi ilə beynəlxalq turnirlərdə üstünlük qazanmağa başlayıb. Bu yanaşma Azərbaycanın şahmat ənənələrini qorumaq və inkişaf etdirmək üçün də effektiv bir addım ola bilər".

Ekspert deyir ki, şahmatın tədrisi üçün məktəblərdə müəyyən infrastruktur və metodika hazırlanmalıdır: "İlk növbədə, ibtidai siniflərdən başlayaraq şahmatın tədrisi üçün uyğun dərslər və metodiki vəsaitlər hazırlanmalıdır. Bundan əlavə, müəllimlərin şahmatı öyrətmək üçün xüsusi təlimlərdən keçməsi vacibdir. Hər məktəbdə bir neçə ixtisaslı şahmat müəlliminin olması təmin edilməlidir. Həmçinin şahmat siniflərinin yaradılması və şahmat avadanlıqlarının məktəblərə paylanması prosesi həyata keçirilməlidir".

☐ **Şahənə RƏHİMLİ,**
"Yeni Müsavat"

Aparıcı İlkin Həsəni enerjidoldurma stansiyalarının işləməməsindən giley-lənib. Musavat.com xəbər verir ki, o, stansiyanın görünlülərini yayımlayaraq, 12 gündür işləmədiyini bildirib:

“Arada işlərini görə bil-məyən bu enerjidoldurma stansiyalarını da yada sala-raq: məsələn, “Ecobriz”. 12 gün-dür stansiya işləmir. Adam-ların heç vecələrinə də deyil. Bu, təkcə bu şirkətə aid deyil, Bakı və rayonlarda işləmə-yən bəzi şirkətlərin stansiya-larına da aiddir, qarşıma çıx-dıqca paylaşacağam”.

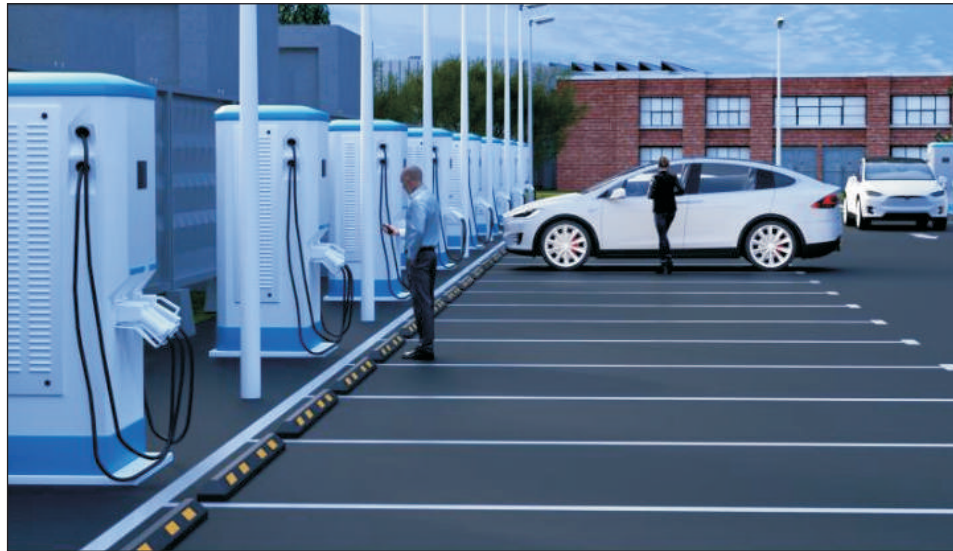
Bu faktın özü elektrik maşınlarından istifadəni yeni-dən gündəmə gətirir. Elektromobil sürücüləri enerjidoldurma məntəqə-lərinin azlığından şikayətlənir-lər. Amma artıq əksər ərazi-lərdə bu cür məntəqələr mövcuddur. İndi əsas pro-blem onların bəzi hallarda iş-lək olmamalarıdır.

Elektromobillər artıq hə-yatımızın reallığıdır. Hər gün onlardan istifadə edənlərin sayı artır. Lakin sürücülər enerjidoldurma məntəqə-lərinin azlığından şikayətlənir-lər. Xüsusilə də rayonlarda. Statistika isə deyir ki, Azər-baycanda 195 məntəqədə 430 elektrikkoldurma cihazı quraşdırılıb.

Artan tələbat fonunda bu say yetərlidirmi? Ümumi-yətlə, bu sahədə mövcud vəziyyət necədir?

Nəqliyyat eksperti El-məddin Muradlı “Yeni Mü-savat”a deyib ki, bu gün Azərbaycanda elektrikkoldurma məntəqələrinin

Elektrik maşınlarının indi də “zaryadka” dərdi çıxdı - qarə...

sayının artırılmasına kəskin ehtiyac var: “Dünyada elektromobillərə maraq hər ötən gün artır. Çin istehsalı elektromobillər dünya bazar-larında satış üzrə rekordlar qırır. Azərbaycana da Çin istehsalı olan elektromobillər daha çox gətirilir. Lakin Bakı-da və bölgələrdə elektrikkoldurma məntəqələrinin sayı kifayət qədər deyil. Bir çox yaşayış məntəqələri, binalar var ki, həyətlərində sahibkar-lar belə məntəqələr yaratmaq istəmir”.

Ekspert deyir ki, Azər-baycan Prezidentinin qəbul etdiyi “2019-2023-cü illəri əhatə edən Azərbaycan Respublikasında yol hərəkətinin təhlükəsizliyinə dair dövlət proqramı”nda hibrid və elektromobillərin ölkəyə gətirilməsini stimullaşdırmaq üçün müəyyən addım-ların atılması nəzərdə tutu-lurdu: “Bu gün elektromobil-lərə kifayət qədər güzəştlər tətbiq olunur. Bu güzəştlərdən faydalananlar da az deyil. Elektromobillər üçün elektrik-

doldurma məntəqələrinin ya-radılması da diqqətdən kənar-da qalmamalıdır”.

Ekspertin sözlərinə gö-rə, son illər artıq bu sahəyə böyük maraq yarandığı üçün texnologiyaların, müxtəlif yeniliklərin tətbiqi də mütləq nəzərə alınmalı-dır: “Çox böyük nəticə gözlə-yirikse, bunların baş verməsi qaçılmazdır. Çünki gələcəyin nəqliyyat vasitələri elektro-mobillərdir. Düzdür, dünya-da müxtəlif tendensiyalar ge-dir, elektromobillərə qarşı çı-

xanlar da var. Hətta onların gələcəkdə batareyalarının utillizasiyasının yaradacağı problemlərdən də danışirlər ki, ətraf mühitə daha çox zi-yan vuracaq. Bu gün dünyada daxili yanma mühərriki avtomobillərdə neftdən ali-nan məhsullardan - benzin-dən, dizel yanacağından isti-fadə pik həddədir və kimsə-yə sirr deyil ki, yanacaq satı-şından milyardlarla gəlir əldə olunur. Eyni zamanda elek-tromobillər də benzinlə bağlı bazara girə bildiyinə görə öz sözlərini deməyə çalışırlar. Elektromobillər çox sürətlə

daxiliyanma mühərriki nə-qliyyat vasitələrini bazardan çıxarmaqdadır. Bu da çox ciddi gəlirlərin əldən çıxması deməkdir. Elektromobillərin elektromaqnit dalğası yay-ması iddiasını ortaya atanlar mütləq elmi əsasını da gös-tərməlidirlər. Ümumiyyətlə, bu, yenilikdir. Bizim öyrəş-di-yimiz ənənəvi avtomobillər də çox sınaqdan keçib. Ha-zırda benzinlə sürdüyümüz avtomobil vaxtilə elektrik mühərriki maşın kimi isteh-sal olunub. Sonradan hansı-

sa dəyişikliklər baş verib və keçiblər dizel mühərrikinə, neft və benzinə. Elektromo-billər də müəyyən bir dövrdən sonra təkmilləşə-cək. Su ilə idarə olunan avto-mobillər meydana gələcək, fərqli texnologiyalar tətbiq olunacaq. Elektrikli nəqliyyat vasitələri gələcəyimizdir. Müasir dövrün yeni texnolo-giyasıdır, çox da səmərəlidir. Mümkündür ki, elektromobil-lərin bəzi modellərində mü-əyyən problemlər var. Am-ma bu problemlərin insan or-qanizminə ziyanı barədə hər hansı bir elmi araşdırma yox-dur. Hər bir halda bu gün bundan üst texnologiya hələ yoxdur. Ola bilsin gələcəkdə hidrogen və digər yeniliklər tətbiq oluna bilər. Ancaq bu gün mövcud olan bunlardır”.

Ekspert təklif edir ki, bi-nalar tikilərkən binalarda yaşayan insanların elektrikli nəqliyyat vasitə-lərinin olması da nəzərə alın-malıdır: “Düşünürəm ki, bu məsələlər kompleks yanaş-malar tələb edir. Bunu heç kim özbaşına gəlib etməyəcə-k. Görünür, sərt qərarlar, tapşırıqlar olmalıdır ki, sahib-karlar da bu işləri görsünlər. Bu gün paytaxtda bu sahədə vəziyyət yaxşı deyil. Elektrik-doldurma məntəqələri tələb olunanndan azdır. Bölgələrdə isə elektrikkoldurma məntə-qələri barmaqla sayılacaq qə-dər azdır. Elektrikkoldurma məntəqələri artırılrsa, inkişaf bölgələrə də gedib çıxs-a, Azərbaycanda elektromobil-lərə maraq kəskin şəkildə ar-tacaq”.

□ **E.MƏMMƏDƏLİYEV,**
“Yeni Məşavət”

Prezident təsdiqlədi: bəs kimlər pulsuz ev alacaq?

Prezident İlham Əli-yev “Mənzil Məcə-ləsi”nə olunan dəyişiklikləri təsdiq edib. Sənədə əsasən, sosial kirayə müqavilələri əsasın-da qanunvericiliklə müəy-yən edilən kateqoriyadan olan vətəndaşlara dövlət və ya bələdiyyə mənzil fondu-nun yaşayış sahələri veriləcə-k.

Millət vəkili Vüqar Bayra-mov bildirib ki, qanunvericili-yə əsasən, dövlət dəstəyi ilə bir sıra ailələr və vətəndaş-larımız pulsuz evə sahib olurlar.

“Mövcud qanunvericiliyə əsasən, şəhid ailələri, mü-haribə qaziləri, Çernobil qə-zası nəticəsində əlilliyi olan şəxslər və valideynlərini itir-miş vətəndaşlara sosial mənzil fondundan istifadə etmək şəraiti yaradılır.

Yeni dəyişikliklərə yaşa-yış sahəsinə ehtiyacı olan

ailələrin uçota alınması, on-ların sosial kirayə müqavilə-si əsasında yaşayış sahələri ilə təmin edilməsi daxildir. Bu pulsuz mənzillərə əlça-tanlığı daha da artıracaq”.

Deputat qeyd edib ki, ye-ni qaydalara əsasən sosial

mənzil məcəlləsinin 48-ci maddəsində dəyişikliklər təsdiq edilib.

“Bu, sosial kirayə müqa-viləsi əsasında verilən yaşa-yış sahələri ilə bağlı maddə-dir. Qanuna əsasən, sosial kirayə müqaviləsi əsasında

dövlət mənzil fondunun ya-shayış sahəsini əldə etmək məqsədilə yalnız bir dəfə yaşayış sahəsinə ehtiyacı olan qismində uçota alına-bilərlər”.

Bəs aztəminatlı, yaşayış sahəsinə ehtiyacı olan ailə-

lər bu qərardan necə yarar-lana biləcə-k? Prezidentin təsdiqlədiyi qərarın əlçatan-lığı nədə özünü əks etdirəcə-k? Rayon qeydiyyatı olan-lar da bu imkandan faydala-na biləcəkm?

Əmlak eksperti Ramil Osmanlı “Yeni Məşavət”a bildirib ki, “Mənzil Məcəllə-si”nin işlək mexanizm vəzi-yətinə gətirilməsi üçün ilk növbədə bələdiyyə fonduna aid olan yaşayış fondu yara-dılmalıdır: “Bələdiyyə fon-dunda yaşayış fondu möv-cud deyilsə, bələdiyyə və-təndaşı mənzillə necə təmin edə bilər?”

Ekspert bildirir ki, burada şəhid ailələri, qazilər nəzər-də tutulur. Onların mənzil tə-minatının yaxşılaşdırılması ilə bağlı Azərbaycanda mü-vafiq dövlət proqramları var və onlar illərdir ki, icra olu-nur. Qanunvericilikdə nə-zərdə tutulur ki, aztəminatlı və sosial təminatla ehtiyacı olan, yaxud da sosial təmi-nata ehtiyacı olduğu hesab olunan insanlar bu mənzil-lərdən yararlanırlar.

Bunlar sosial təminat haqqında Azərbaycan Respublikasının qanunve-

riciliyi ilə, minimum əməkhaqqı və minimum müavinət, gəlirlər, istehlak səbəti və digər istiqamətlərin arasındakı fərqlə müəyyən olunan məsələ-lərdir. Bir şəxs ailə tərkibi 4 nəfərdisə, həmin 4 nə-fərin evinə daxil olan və-sait yalnız bir nəfərin mini-mum istehlak imkanlarını qarşılıyarsa, yerdə qalan 3 nəfər acından ölməməli-dir. Dövlət onların sosial təminatı ilə məşğul olmalı-dır. Bu ailə aztəminatlı ailə hesab olunur. Həmin az-təminatlı ailənin mənzili yoxdursa, onun mənzillə bağlı müraciət etmək hü-ququ yaranır. Bu istiqamətdə qayğıya ehtiyacı olan şəxslər də bura daxil-dir. Azərbaycanın hüdu-dları daxilində yaşayan is-tənilən aztəminatlı ailə bu imkandan yararlanırlar. Müraciət edən şəxslər Azərbaycan vətəndaşı ol-malıdır.

Şəhid ailələri və qazilə-rin evlə təmin edilməsi isə ayrıca proqramlarla tənzim-lənir, ölkə prezidentinin nə-zarətindədir”.

□ **Sahənə RƏHİMLİ,**
“Yeni Məşavət”

MUSAVAT

Son səhifə

N 47 (8657) 13 mart 2025

Mart

Bu vərdiş 100 siqaret çəkməyə bərabərdir - həkimdən xəbərdarlıq

Bir saatlıq qəlyan istifadəsi 100-dən çox siqaret çəkmək qədər zərərli ola bilər.

Milli.Az xəbər verir ki, həkim Suraj Kukadla qəlyanın siqaretdən daha az zərərli olduğu mifini tamamilə məhv edərək bu vərdişin ciddi sağlamlıq problemlərinə səbəb olduğunu açıqlayıb. Həkimin sözlərinə görə, qəlyan çəkmək də siqaret kimi ürək xəstəlikləri, insult, xərçəng və görmə itkisi risklərini artır.

British Heart Foundation (BHF) isə xəbərdarlıq edir ki, bir qəlyan seansı 100-dən çox siqaretin yaratdığı ziyanla eyni təsire malikdir və bu, ürək xəstəlikləri, ağciyər problemləri və qan dövranı pozğunluqlarının riskini artırır. Qəlyan tüstüsündə nikotin, karbonmonoksit, qatran və arsenik kimi maddələr var ki, bu da damarları tıxayaraq infarkt və insult riskini yüksəldir.

BHF tüstüsüz qəlyanların da zərərli olduğunu açıqlayaraq bununla da toksinlərin yayıldığını və təhlükələrin azalmadığını bildirir. Qəlyan tüstüsünün passiv təsiri isə daha da qorxuncdur. NHS qəlyan tüstüsünün otaqda 5 sata qədər qalacağını və siqaret tüstüsündə olduğu kimi, bu tüstünün xərçəngə səbəb olan kimyəvi maddələr və zərərli karbonmonoksit ehtiva etdiyini qeyd edir.

30 yaşından sonra hansı analizlər verilməlidir?

Bir çox irsi və xroniki xəstəliklər 30 yaşdan sonra aktiv fazaya keçə bilər. Piyələnmə və erkən diabet, preddiabet məhz bu yaşdan gizli proses kimi inkişaf edə bilər. "Medicina" xəbər verir ki, 30 yaşdan etibarən qanda qlükoza səviyyəsinə nəzarət etmək lazımdır. Qadınlarda qalxanvari vəzi və onun fəaliyyətini də yoxlamaq vacibdir, çünki onun disfunksiyası 20-40 yaş arasında baş verir.

Şəkərli diabet adətən noz qoyulur, lakin son illər 45-60 yaş arasında diaqnoz qeydə alınır.

gənclər arasında daha çox

rast gəlir. Qan şəkərinizin səviyyəsini erkən izləmək, insulinin yoxlanması prediabetin erkən müəyyən edilməsinə kömək edə bilər.

20-40 yaş arasında T3 və tiroksin (T4) hormonlarını həddindən artıq çox istehlak edildiyi üçün hipertiroidizmin riski artır. Endokrin sistemdə bu cür nasazlıqlar metabolik pozğunluqlara səbəb olur, həmçinin orqan və toxumalara toksik təsir göstərir. 30 ildən sonra qalxanabənzər vəzin xərçənginə tutulma ehtimalı da artmağa başlayır. Ona görə də mütləq olaraq tibbi müayinələr aparılmalıdır.

Günəşdə güclü partlayış baş verib

Günəşdə M sinfinə aid partlayış qeydə alınıb. Bu barədə Rusiyanın Təbiiqi Geofizika İnstitutundan məlumat verilib. Qeyd olunur ki, bu, martın 5-dən bəri ilk güclü partlayışdır.

Məlumatla əsasən, martın 11-də Bakı vaxtı ilə 16:04-də rentgen diapazonunda 3 dəqiqə davam edən M1.1 (N05W46) partlayışı qeydə alınıb.

Məşhur şirkətin üz kremləri geri çağırılır: kanserogen aşkar edildi

"L'Oreal" şirkəti kremlərin kanserogen kimi tanınan benzolla çirklənməsindən ehtiyat edərək ABŞ-da sızanaqlara qarşı "Effaclar Duo" kremlərinin bütün partiyalarını geri çağırır. Bu barədə Oxu.Az "Bloomberg"-ə istinadən xəbər verir. "La Roche-Posay" brendi altında satılan "Effaclar Duo" kremi benzoil peroksid tərkibinə malikdir. Bu məhsul bakteriyaları öldürür və sızanaqların müalicəsinə kömək edir. Müəyyən şəraitdə benzoil peroksid parçalana və leykoz törədə biləcək benzol əmələ gətirə bilər. "L'Oreal" şirkətindən bildiriblər ki, testlər nəticəsində məhsulun bir partiyasında "çirkləndiricinin izi" aşkarlanıb. Buna görə də "Effaclar Duo" kremlərini satışdan geri çağırmaq qərarı verilib.

Hindistanda şirlər adam ovuna çıxıb: iki həftədə üç nəfəri parçaladılar

Hindistanda nadir Asiya şiri Quçarat ştatının Amreli dairəsində kişini parçalayıb. Meşə təsərrüfatı departamentinin əməkdaşları meşədə qismən yeyilmiş qalıqlar aşkarlayıblar. Qalıqların 34 yaşlı Nazim Kureşiyə aid olduğu müəyyənənən. Onun bədəninin aşağı hissəsi yeyilib. Hadisə yerində şir izləri aşkar edilib. Qeyd olunur ki, son iki həftədə Amreli dairəsində şirlər üç nəfəri parçalayıblar.

Bunları bilirsinizmi?

- * İnsanın nazik bağırsağı sağlığında 2.5 metr uzunluğunda olur. Ölümündən sonra bağırsağın divarının əzələləri boşaldığından onun uzunluğu 6 metrə çatır.
- * İnsanda təqribi 2 milyon tər vəzi mövcuddur. Orta yaşlı adam hər litr tər tökdükdə 54% kalori itirir. Kişilər qadınlara nisbətən 40% çox tərleyirlər.
- * İnsanın sağ ağciyəri sol ağciyərinə nisbətən özünə daha çox hava yerləşdirir.
- * İnsan gözü 10 000 000 rəng çeşidi fərqləndirməyə qadirdir.
- * İnsan ağzında 40 000 bakteriya mövcuddur.
- * Papafobiya-Roma papasından qorxmaqdır.
- * Açıq gözlə asqırmaq mümkün deyil.
- * İnsan orqanizmində 2000-ə yaxın dad bilən reseptoru var.
- * İnsan orqanizmində olan piylər 7 ədəd sabun istehsalı üçün lazım olan miqdardadır.
- * İnsan bədənində nerv impulsı saniyədə 90 metr sürətlə hərəkət edirlər.
- * İl ərzində insan ürəyinin döyüntülərinin sayı 36 800 000-dir.
- * Kişilər qadınlara nisbətən 10 dəfə çox daltonizmdən əziyyət çəkirlər.
- * Uşaq doğulanda bədənində 300 sümük olur, böyüdükcə onlardan 206 qalır.
- * İnsan sümüyünün təqribi yarısı bilək və pəncədə yerləşir.
- * Mavi gözlü insanlar digərlərinə nisbətən ağrıya daha həssasdırlar.
- * Əl barmaqların dırnaqları ayaq barmaqların dırnaqları ilə müqayisədə 4 dəfə tez böyüyür.
- * Ömür boyu insan dərisi 1000 dəfə dəyişir.
- * Güclü işıq nəticəsində görmə qabiliyyəti itirmə halına "qar korluğu" deyilir.
- * Qripə səbəb olan 100 müxtəlif virus mövcuddur.

Bunları etsəniz, dişləriniz sağlam və ağappaq olacaq

Diş sağlamlığı yalnız düzgün diş təmizliyinə deyil, həm də pəhrizimizə bağlıdır. Dietoloqlar sağlam dişlərə sahib olmaq üçün bəzi vacib qidaların pəhrizimizə daxil edilməsinin əhəmiyyətini vurğulayırlar. Müvafiq qidalar dişlərimizin möhkəmliyini artırmaqla yanaşı, ağızımızın sağlamlığını qorumağa kömək edir.

Dietoloqlar sağlam dişlər üçün ən önəmli qidalardan birinin kalsium olduğunu bildirirlər. Kalsium yalnız sümük və dişlərin sağlamlığını təmin etmir, həm də tüpürcək istehsalını artıraraq ağızda yaşayan bakteriyaların qarşısını alır. Kalsiumla zəngin qidalar arasında süd, pendir, qatıq, brokoli və yerkökü kimi məhsullar yer alır.

Bundan əlavə, dietoloqlar pəhrizimizə D vitamini ilə zəngin qidaların əlavə edilməsinə təklif edirlər. D vitamini dişlərin və sümüklerin kalsiumu udmasına kömək edir və fosfor tərkibinin düzgün işləməsinə təmin edir. Bu da dişlərimizin möhkəmliyini və sağlamlığını qorumağa kömək edir. Balıq, yumurta sarısı və günəş işığı D vitamini mənbələridir. Kalsiumla yanaşı, dişlərimiz digər vacib minerallara da ehtiyac duyur. Maqnezium və fosfor xüsusilə kariesin qarşısını almağa kömək edir. Bu minerallar dişlərin strukturunu gücləndirərək, onların uzun müddət sağlam qalmasını təmin edir.

Bu qidaların pəhrizinizə daxil edilməsi ilə yanaşı, düzgün diş təmizliyi və mütləq diş həkimi yoxlanışları da dişlərinizin sağlamlığını qorumaq üçün vacibdir. Unutmayın, sağlam dişlər sağlam həyatın bir hissəsidir!

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Emil SALAMOĞLU

Lisenzia N: B 114
SAYI: 1.500

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Son dakika" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.